

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cr.
Fiecare apare în fiecare Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.
Totu ce privește fiecă să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blăși.

Fie bisericescă-politică.

Anul IV.

Blăși 24 Martiu 1894.

Numărul 12.

Kossuth.

Una dintre cele mai marcante figuri din istoria contimporană a Magiarilor, Kossuth Lajos, a încetat din viață.

Poporul magiar e cufundat în jale.

Nu este Magiar, care să nu deplângă morțea acestui om, care întru adevăr pentru nemul său a fost un bărbat providențial.

Morțea demândă blândetă și obiectivitate.

Și ori cât de multe ar fi cuvintele noastre pentru a critica și pentru a condamna activitatea lui Kossuth, totuși dreptatea ne impune a recunoște, că totu ce au astăzi Magiarii, lui Kossuth au de a-i mulțami.

Fără Kossuth nu putea Deák să infinteze pactul dualistic din 1867. Și fără pactul dualistic din 1867 poporul magiar n'ar fi ajuns la poziția aceea covârșitoare în monarhia Habsburgilor, de care atât de multu abuză acum.

N'ar fi deci echitabilu, dacă n'am aprea după meritul jalea poporului magiar.

Ei multu, forte multu au perdat în Kossuth. Au de ce plânge.

Pe cându însă scim aprea jalea lor, pe atunci de altă parte, datorii suntem și ca Români și ca cetățeni loiali a ne exprima și noi sentimentele, ce le avem în fața mormintului deschis.

Nouă ca la Români Kossuth ne-a fost un inamic neîmpăcat.

Elu a fost inventatorul șovinismului magiar de azi.

Elu a iscodit nefericita idee de stat magiar, cându la 1847 și 1848 a cerut în proiectul său de adresă „Unirea Transilvaniei cu Ungaria”, punându basa la politica nefastă de contopire a naționalităților într'o singură națiune, în națiunea magiară.

Elu, care în anii esiliului său voluntar s'a saturat de doctrinele sectarilor italieni, a dus țara și la povârnișul, pe care o duc fără greș proiectele bisericesci ale guvernului.

Și totu elu a fost, care după subjugarea revoluțiunii din 1848 simțindu neputința sa și a nemul său a umblat cu pălăria în mână după Români, ca să-i îndulcescă și să-i înduplece a scăpa pe Unguri din necas, ca apoi după aceea să-i potă lăsa în baltă.

Ca patrioți încă avem cuvinte de reprobare față de activitatea lui Kossuth.

Elu în dieta din Dobriținu din 1849 a esoperat dela dietă detronarea Casei Habsburgice. Și elu până la morțea a rămas credinciosu acelui decisu. Elu n'a voit să recunoască nici odată de legitimă domnia împăratului Franciscu Iosifu I. preste țările Coronei Sfintului Ștefanu. Și din motivul acesta a petrecut în exiliu preste 40 de ani, ca să fie unu protestu viu — după cum îi plăcea a se exprima — împotriva acestei domnii.

Noi, — cari avem mii de cuvinte de a ne plânge asupra sortii, ce ni-s'a croit și ni-se croesce fără de noi, — scim totuși a respecta stările legale și tocmai de aceea aflăm incompatibilă cu patriotismul ținuta lui Kossuth, dar și aprobarea ori câtu de indirectă a acelei ținute.

Tocmai de aceea ori câtu de multu am dori, să nu turburăm jalea compatrioților magiar, totuși ne-am crezut datorii a accentua, că noi nu numai ca Români, dar nici ca cetățeni loiali nu putem lua parte în doliul lor.

Magiarii jlescă, plângă. Au cuvinte de a o face. Ridică-i monumentu. Mergă cu toții la înmormintare. Aducă-lu la Pesta. Facă, ce voru vré.

Numai să nu cuteze a susține, că țara jlesce, că țara e în doliu, că țara e datore a-lu îngropa pe speșele sale, că țara e datore a-l ridica monumentu.

Noi în morțea lui Kossuth vedem morțea unu inamic alu nemul nostru și a unu rebelu împotriva Tronului.

Și țara sunt nu numai Magiarii, ci și noi.

Dacă Magiarii află, că loialitatea cătră Tron se pote împreuna cu datorințele, ce le au față de Kossuth, — facă, e treba lor. Numai facă tote în numele lor.

Noi, cari ne dăm viața și avutul pentru patrie, Tron și nemu, nu vom da nici unu filer pentru onorarea memoriei aceluia, care a fost inamicul

Feuilleton.

Palestrina.

În 2 Februaru și-a adns aminte lumea musicală de centenariul alu treilea dela ziua morții lui Giovanni Pierluigi da Palestrina.

Elu s'a născut în 1526 în orașelul Palestrina de lângă Roma. Se dice, că părinții lui au fost plugari, cari trăiau în împrejurări modeste. Ei trimiteau pe Giovanni adese la Roma, ca să vîndă acolo produsele câmpului, cari le-au câștigat ei în sudorea feței. Într'o zi Giovanni mergea cântându pe strada, ce ducea cătră Santa Maria Maggiore. L'a auditu maestrul capelei dela biserica asta. Glasul și talentul băștului i-a plăcut așa de tare, cătu s'a hotărit, să și-l facă invățăcelu. Deja în 1544 și până în 1551 era Pierluigi organist și maestrul de capela în Palestrina. Acolo s'a și însurat.

Pontificele Iuliu III, care fusese mai înainte episcopu de Palestrina, l'a chemat în 1551 la Roma și l'a făcut instructoru alu pruncilor corului dela San Pietro. Încă în același an a ajuns Pierluigi maestrul

capelei dela biserica cea dintăiu a creștinătății. În semn de recunoștință a dedicat elu lui Iuliu III celu dintăiu opă tipărită alu său, unu tom de liturgii în patru voci. Pontificele din partea sa l'a îndemnat în 1555, să renunțe la oficiul de până atunci, și l'a primit în colegiul cântăreților papali din capela Sixtină abătându-se dela regula, după care cântăreții aceia aveau să fie clerici și priu urmare necăsătoriți. Dar încă în același an a murit Iuliu III, era Paulu IV, unu ascet severu, l'a scos din colegiul cântăreților papali. Pierluigi a implinit acum în 1561 oficiul de maestr alu capelei dela San Giovanni nel Laterano. Aci în biserica episcopescă a Romei, — San Pietro e biserica patriarhului de Constantinopol, — s'au esecutat întâia oră în 1560 în Vineria sfintelor Patimi în patru voci improperiile lui Palestrina, cari de atunci s'au făcut vestite în tota lumea.

Improperiile sunt tânguiri de ale Iubirii pătimitoare, cari le îndreptă Mântuitorul de pe cruce cătră poporul Iudeilor. Crucea se aședă pe o perină neagră jos înaintea altariului. Creștinii ingenunche pe rîndu de trei ori înaintea ei și sărut apoi pe crucifixu loculu celor cinci rane ale Mântuitorului.

Într'aceia corulu cântă cele douăsprezece strofe ale improperioru, în cari Mântuitorul amintindu binefacerile, în cari a împărtășit pe Israeliți, se tângue de nerecunoștința lor. Textul celei dintăiu e următorul: Popule meus, quid feci tibi? Aut in quo contristavi te? Responde mihi. Quia eduxi te de terra Aegypti: parasti crucem Salvatoris tuo. Apoi cântă corulu celu dintăiu: Agios o Theos, éra alu doilea răspunde cu: Sanctus Deus, celu dintăiu: Agios ischyros, alu doilea: Sanctus fortis, celu dintăiu: Agios athanatos, eleison imas, alu doilea: Sanctus immortalis, misere nobis. În improperiile lui Palestrina sunt compuse acordurile cele mai simple cu o artă nespūsă de minunată și produc un efect, la care nici omulu celu mai cunosctoriu de musică nu se pote gândi esaminându partitura. Cuvintele textului se exprimă așa de viu și însuflețite, cău nu este om, care ascultându-le să nu începă a medita asupra patimilor Mântuitorului și să nu simțescă întru sine îndemnul de a se arunca în genunchi și a se închina patimilor, cari le-a suferit Fiul lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră.

În 1561 s'a mutat Palestrina la biserica Santa Maria Maggiore. Aci l'au găsit în

Tronului, alu nemului nostru și în urmă chiaru și alu patriei. Pentru că celu ce e inamicul unu întregu poporu din patrie și alu Factorului Supremu din statu, e inamicu și alu patriei.

„Tribuna“ și „Unirea“. — Reproducemu din Cronica „Tribunei“ din nr. 43 următoarele:

„Diletantismul și patimile în politică. Din Blașiū ni-se atrage atenția, că amū fi în rătăcire cu bănuēla, că acolo ar fi a se căuta autorul broșurei, despre care amū vorbitu în numărul nostru 39. Mai departe ni-se asigură, că aceea ar fi ieșitu din cercurile inficiate de duhul episcopului Szabó, și că autorul ei nemijlocitu ar fi probabilu unu avocatū din Dejū, cunoscutu și din alte afaceri de dubiosu românismu. Se pōte, să fie și așa. Din parte-ne, fără de a mai cerca, să scōtemū pe necunoscutul autorū din întunereculu, care mai alesu i-se cuvine după productul necălitu de sub întrebare, nu putemū decâtu să ne bucurămū, că frații blăseni se vedū îndemnați a se lăpēda de paternitatea lui. Și dacă amū ajunsū cu bănuēla și la dînașii, pe lângă unele antecedente ne-a condusū și împrejurarea, că numita broșură e depusă spre vîndare la redacția „Unirii“ în Blașiū. Șciamū, că acestu organū alu bisericei noastre unite nu se negustoresce cu produse tipografice, și amū presupusū deci, că autorulū trebuie să fie aprōpe de dînsa. Se pōte însă, că s'a însărcinatū cu respândirea broșurei din deferență cătră episcopulū Szabó, ceea ce firesce încă nu pōte avē aprobarea noastră.“

Firesce nici noi nu ne putemū lua după aprobarea „Tribunei“. Dacă ar voi să o facă asta jurnalistica noastră, firesce lucrulū celū dintăiū, care ar avē să-lū facă, ar fi, că să înceteze și să nu mai facă „Tribunei“ concurență. Dar la așa ceva jurnalistica noastră nu se pōte hotărî. Și așa firesce „Tribunei“ nu-i restă alta, fără numai: Calumniare audacter, semper aliquid haeret. Dar firesce principiulū acesta numai principiū de omenie nu este. Și ēră firesce pe noi nu ne privescū principiile, după cari pornesc „Tribuna“.

Noi ne-amū declaratū deja de două ori în cestiunea de față, adecă în nr. 10 și 11, și „Tribuna“ nu reflectă la declarările noastre, ci continuă cu învinuirile sale neghiōbe. În contra acestora altă armă nu avemū afară de dicala nemțescă: „Wie der Schelm ist, so denkt er.“ Ori s'a interesatū „Tribuna“ ori nu de „Unirea“, una totuși au putut' o băga de samă domniū dela „Tribuna“, și acēsta este, că noi grăindū despre noi inși-ne grăimū adevērulū și că noi nici odată nu amū făcutū, ceea ce facū domniile lorū țilnicū, nu ne-amū pusū adecă nici odată în serviciulū vre unei persoane singuratece, fie persōna aceea chiarū și episcopū unitū ori chiarū și vre-unū intimū ori patronū alū „Tribunei“.

Casa deputaților și Kossuth. — Pe ieri deputații au fostū chemați la ședința extraordinară. Partidulū independentistū și 48-istū a hotărțitū unanimū, să se subțernă dietei următorilū proiectū de rezoluțiune: „Să enunțe casa deputaților, că ea privesce pe Kossuth Lajos de defunctulū națiunii;”

„că înmormintarea, tōte ceremoniile funebrale și ridicarea unu monumentū la mormintū să se facă pe spesele țerei;”

„că să dea expresiune în protocolū durerii și condoliței sale și să însărcineze pe președintele casei, ca elū să încunoscinteze despre acēsta familia jelițore;”

„că casa deputaților să se reprezente la înmormintare prin o delegațiune;”

„că pe sicriulū reposatului să se depună cunună în numele casei deputaților.“

„Să însărcineze cu o cale pe președintele casei deputaților, ca în numele casei să se pună în conțelegere cu familia reposatului cu privire la aceea, ca rămășițele mortului să se aducă acasă.“

„Să îndrume casa deputaților pe guvernū, ca să prezente fără amânare unū proiectū de lege despre inserarea în legi a memoriei lui Kossuth Lajos și despre aceea, ca să se ridice pe spesele țerei în Budapesta unū monumentū vrednicū de națiune și de marele bărbatū mortū.“

Față cu acestea „Magyarország“ aduce

scirea, că guvernulū nu e în poziția de a satisface acestorū pretensiunii luându-se afară a treia, ca adecă să se exprime în protocolulū ședinței condolița camerei pentru repozarea lui Kossuth.

Pentru ca să pōtă ieși din încurcătură, aflămū din foile din Budapesta, că guvernulū s'a folositū de apucătura, ca cetatea Budapesta se prevină hotărîrea casei deputaților. În 22 a fostū conchematū consiliulū comunalū, și acesta a primitū aprōpe tōte punctele din proiectulū de rezoluțiune alū partidului independentistū și 48-istū.

Vomū vedē, cum se vorū mai desvolta lucrurile, și mai alesū cum le va plăcē cercurilorū politice din Viena purtarea acēsta a Budapestei. Ne aducemū adecă aminte, cătū de indispușe erău cercurile acestea, cândū Budapesta a proclamatū pe Kossuth Lajos cive de onōre.

Revistă bisericească.

Roma.

Proximulū consistoriū papalū se va ținē în prima jumătate a lunēi viitoare. De nou s'au începutū negoțiările între S. Scaunū Apostolicū și guvernulū rusescū pentru umplerea alorū două scaune episcopesci vacante din Rusia. Guvernulū rusescū pune multe pedecē, cătū abia se pōte spera, să coducă negoțiările la ceva rezultatū.

Asistentulū tronului pontificiū principele Colonna a reposatū în 12 a c.

În 17 a c. a primitū Sfinția Sa Leonū XIII în audiență pe Simici ministru de externe alū Sērbiei.

+

Cardinalulū Ricci-Paracianni.

Eminentulū colegiū alū cardinalilorū ēră se află în doliū. Cardinalulū Ricci-Paracianni a reposatū în 8 a c. în palatulū Ricci din Roma. Elū s'a născutū în Roma la anulū 1830. Dedicându-se carierei preoțesci, încă de tinēru a fostū aplicatū la Curia Romană, unde ca omū

1562 hotărîrile conciliului din Trientū referitōre la reformarea muzicei bisericesci.

Pe vremea aceea muzica polifonă, mai alesū cea bisericească, ajunsese în multe privințe vrednică de disprețū. Ea nu servia mai multū ca mijlocū de veșmintū musicalū pe sama textului, ci cuprinsese însă și loculū scopului. Textulū nu se mai băga aprōpe de locū în samă. Era lucru irelevantū, dacă omenii îl înțelegeau și-lū simțiau ori nu. Afară de aceea folosiau spre compoziții de liturgiū nu numai melodiū din coralulū Gregorianū, ci și arii profane, ba de multe ori chiarū frivole și scandalōse. Unū scriitorū de pe vremile acelea critică pe compositorii în chipulū următoriu: „Ei desvōltă întregă forța artei lorū în fuge așa, cătū în clipa, în care unulū cântă Sanctus, în aceeași clipă cântă alū doilea Sabaoth, ēră alū treilea gloria tua, une ori cu o lărmuire, urlătură și mionătură, care samēnă mai multū cu mionătura motocilorū decâtū cu florī binemiroșitōre de Maiū.“

Între părinții adunați la Trientū erău și de aceia, cari bucurōsū ar fi voitū, ca muzica polifonă să se alunge cu desevârșire din biserică. Dar alții, mai alesū cei din Spania, au reflectatū, că muzica acēsta a fostū în biserică în folosință din vechimea cea mai înaltă și de aceea are să rămānă și de aci încolo în biserică, de ore ce ea este unū

mijlocū forțe bunū spre a înălța inimile credincioșilorū la Dumnedeū, numai cătū să se aibă grije, ca ea să nu fie prea îmbelșugată și rēsătātă, și ca să se pōtă înțelege cuvintele cāntărețilorū. S'a adusū deci hotărîrea, ca din biserică să se alunge muzica aceea, carea în sunetulū organelorū ori în cāntare cuprinde ceva frivolū ori necuratū, pentru ca așa casa lui Dumnedeū să fie și să se pōtă chema intru adevēru casă de rugăciune. De executarea aceste hotărîri aveau să se îngrijescă sinōdele provinciale.

Pe cândū o comisiune făcea în Roma încercările de a executa hotărîrea acēsta, Palestrina i-a subțernutū mai multe compoziții cu scopulū de a dovedi, că nu arta pōrtă vina, dacă cuvintele textului nu se înțelegū. În urmăre i-s'a mărītū salariulū și i-s'a datū titlulū onorificū de componistū alū capelei papale. Atuncia s'a tipăritū Missa Papae Marcelli compusă de Palestrina.

Liturgia acēsta s'a făcutū renumitā în tōtă biserica apusului. Ea e compusă pentru șese voci. Într'insa muzica înșoșese în chipulū celū mai minunatū cuvintele textului, și acestea se audū tōte cătū de respicatū. În compoziție disonanțele suntū aplicate forțe rarū și numai cu scopulū de a potența viața compoziției întregi și de a face, ca armonia curatā a acordurilorū să apară cu atāta mai bine. Nu acorduri pline de melancolie și de

patimă, ci arii curate și evlavioșe își atingū în liturgia acēsta urechile și inima.

În 1571 muri maistrulū capelei dela San Pietro. Capitulu lui imbiă acum pe Palestrina cu oficiulū acesta vacantū. Elū fiū primi acum a două oră și rămase într'insulū până la mōrte. Acum incepu a-și publica compozițiile fără impedecare, și nimbulū lui se făcu totū mai strălucitū așa, cătū în 1584, cândū publică motettele asupra textului Cāntării cāntărilorū, lumea îi dăruī titlulū de principe alū muzicei. În 1588 se executară mai întâiū lamentațiunile compuse de elū, simple, dar pline de idealismulū celū mai sublimū, și liturgia „Assumpta est Maria“ în șese voci, o minune de artă și frumșetă, în care, precum se exprimă unū criticū competentū, geniulū maistrului neajunsū sbōră în eterulū celū mai curatū, și într'insa se cuprinde atāta sublimitate, dulcētă și însuflețire, cătū vrēndū nevrēndū își vine să o asamenī cu Madona Sixtină a lui Rafael. Mai merită amintire deosebită compoziția Stabat Mater. Despre compoziția asta s'a dīsū, că nici odată nu s'a glorificatū și sfințitū durerea și tânguirea în chipū mai frumosū, și că sunetele suntū aci totū atātea lacrimi, dar în lacrimile acestea se reflectēză unū ceriū veclnicū și fericitū.

În 2 Februarīū 1594 muri creștinesc Giovanni Pierluigi da Palestrina. Trupulū lui s'a aședatū în basilica San Pietro înainte

zelos și deșteptă a înaintat repede, până ce în 27 Martie 1882 a fost înălțat la demnitatea de cardinal. În demnitatea această a dezvoltat activitate neobosită în diverse congregații ale sacralității colegii.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința din 16 a. c. a camerei deputatului Mezei Mór declară atât în numele Jidovilor ortodocși cât și în alii celor neologi, că nu corespunde adevărului aserțiunea deputatului Șerbanu, că Jidovii nu dau nici o importanță jurământului, dacă nu se depune pe Thora și înaintea preoților jidovesci. — Apoi Kossuthistul Hermann Otto a dat expresiune indignării asupra purtării scandalose a țiarului „Pesti Napló”. Administrația acestui țiar a trimis agenților săi din provincia ședule, în care se dice, că „Pesti Napló” în edițiunea de azi (datul lipsese) da deslușiri detaiate despre viața, morbul, orele ultime și mărtea lui Kossuth. Ábrányi Kornel, redactorul șef al țiarului, declară, că acele ședule s'au trimis, ca să se răspândească numai după ce agenții vor fi încunoscințați telegrafice despre mărtea lui Kossuth, aceia însă le-au publicat înainte de vreme.

Reînceptându-se desbaterea asupra căsătoriei civile, preotul piarist Hévizy dice, că el nu ca preot, ci ca deputat independentist nu poate vota un proiect, care numai stricăciune morală poate produce. — Szentiványi de asemenea vorbește în contra proiectului. — Pentru proiectul a vorbit Hermann Otto. El impută partidului național, că nu primesce o lege, cu privire la care se unesc Kossuth cu Deák, și la care și-a dat consensul și regele. În chestiunea autonomiei a discutat, că mai întâi trebuie prefăcută biserica catolică în biserică națională, și numai după aceea să se introducă autonomia. Episcopii catolici în multe lucruri nu sunt supuși nici legilor pa-

triei nici datinelor din patrie. Asupra lor dispune Roma pe calea dogmelor neclătite. Elu autonomia catolică fără de secularizarea averilor preoțesci o consideră de un lucru periculos.

În 17 a. c. a vorbit în contra proiectului preotul catolic Berger, care respinge proiectul, fiind că elu vine în conflict cu convingerile religioase ale fiilor săi sufletesci. — Bernáth combate proiectul din punct de vedere protestant.

Apoi a urmat elocventul discurs al lui Bartha Miklós. Elu arată, că la noi de 900 de ani căsătoria s'a închiat totu înaintea bisericii, și poporul recunoște biserica ca singură îndreptățită a întemeia familii. Dacă guvernul declară, că de aici înainte căsătoria bisericească este invalidă, și numai cea civilă e validă, trebuie să probeze, pentru ce o face această. Guvernul fără cruțare accentuează liberalismul. În viața merge un om la preot și-i dice: „Dle, voescă a închia căsătorie, te rog, vestesce în biserică.” Ce se află reacționari în această? Altul dice oficialului civil: „Dle, voescă a închia căsătorie, te rog, publică-mă la casa comunală.” Ce este liberalul în această? Nici părtinorii proiectului nu afirmă, că ar fi absolute rea căsătoria bisericească, ba chiar ei probează, că și acolo, unde căsătoria civilă este obligatorie, 90% merg și la biserică spre a închia căsătoria religioasă. Pentru ce dară voescă guvernul a declara de invalidă căsătoria bisericească? Se mai aduce pentru căsătoria civilă momentul unității naționale. Nu incupe indoela, că legile au o influență transformătoare asupra vieții poporului. Dară din punct de vedere național asupra vieții poporului influențează educațiunea de stat. Sub unitatea națională doră nu va înțelege nici guvernul existența unei singure religii și a unei singure limbi, căci atare idealu de o turmă și un păstoriu se află numai în sferele fantastice ale poezilor. Noi trebuie să ne ocupăm de realitatea crudă. În raporturile noastre

sub unitatea națională nu putem înțelege alta, decât că avându aceleași drepturi și datorințe, cugetarea și simțirea tuturor să culmineze în aceea, că noi nu avem altă patrie decât Ungaria, pe care suntem datorii a o iubi, apăsă și face să înflorască. O atare unitate nu e în stare a introduce căsătoria civilă, ci spre această s'ar recere, ca guvernul să ridice școle, să îngrijască de propunerea istoriei și a literaturii patriotice, să îmbunătățească administrația așa, ca poporul să nu se temă de autoritățile publice, ci să aibă încredere în ele. Căsătoria civilă înstrăinează naționalitățile de cătră stat. Să ne închipuim o comună cam de 700—800 de suflete, în care știu scrie proprietariul magiar, preotul și învățătorul valach. Poporul acesta din statul magiar adese ori vede gendarmii, de cari se teme, vede finanții, de cari ăr se teme, vede pe solgăbiru, de care se teme și mai tare. Poporul acesta afacerile mai bagatele le isprăvesce la notariul, care locuesce în alii treilea sat. Pentru celea mai mari merge la oraș. Din toate însă știe numai două lucruri: dacă are dreptu, i-se dă și dreptu, dară în relațiunile vieții lui nici o schimbare nu se face, fără ca să nu o plătescă cu bani. Dacă moștenesce, dacă vinde, dacă cumpără, dacă schimbă, dacă donează, dacă caută să i-se facă dreptate, pururea îi stă înainte statul magiar spre a-și lua partea sa. Deci poporul acesta plătesce dare, dare suplimentară, vamă, avocat, medic, plătesce dare de drum, fără ca să aibă drumuri, plătesce aparatele de pompieri, fără ca să le știe manipula. Acum dacă vine notariul și-i publică, că căsătoria, care s'a închiat până acum în biserică, nu va mai fi validă, ci recunoscută de lege va fi numai cea închiată înaintea notariului, ore saluta-va elu în această publicare soroale resărind alii ideii de stat magiar? Despre ideea de stat magiar, obligațiunile civice, unitatea națională poporul acesta nici idee nu are.

altariului sfinților apostoli Simon și Iuda. O tablă simplă de pe cripta lui vestesce lumii, că aci odihnesce Iohannes Petrolousius Praenestinus Musicae Princeps.

Prin compozițiile sale și-a creat Palestrina un monument mai durabil decât arama și petra. O musică, precum a creat elu, plină de farmec ceresc, nu se va învechi nici odată, ea va trăi pururea și va fi pentru compoziții un izvor nesecat de îndemn spiritual, ără pentru gloriificarea cultului lui Dumnezeu un izvor pururea curgător de evlavie și înălțare la Dumnezeu.

Meritul lui Palestrina este acela, că elu a subordonat formele muzicii polifone scopului religios. Mai înainte formele acestea, precum s'a discutat deja, s'au fost făcute în multe privințe scopul său propriu. Palestrina era pătruns de convingerea aceea, că musica în biserică nu e pentru sine însăși, ci pentru acțiunea cea sfântă, carea se sevărgesce în biserică, și de aceea textul dramatic, care însoțește acțiunea aceea sfântă, are să exprime și în musica sa ceea ce exprimă în cuvintele sale, adică totdeauna ceea ce înțelege și învață biserica prin cuvintele acestea. Și Palestrina a înțeles convingerea aceasta a sa, și a făcut-o asta folosind cu maiestrie admirabilă mijlocele cele mai simple ale muzicii.

Cându cetesci numele lui Palestrina,

gândesc numai la musica bisericească. Dar Palestrina are și compoziții lumesci. Cântările lui lumesci numite Madrigale sunt așa de bune, câtă contemporanii lui l'au numit marele imitator alii naturii, nu doră numai pentru că în Madrigalele sale a imitat cântarea paserilor, larma de arme, vîjuitul vîntului și alii marii și alte sunete naturale, nu, ci Palestrina știa să imiteze în tonuri viața sufletului, știa să îmbrace textul poeziilor într-o musică, care corespunde simțimentelor firești ale omului.

De închiare încă o observare scurtă. În zilele noastre câștigă în lumea artiștilor și a iubitorilor de artă din ce în ce totu mai multu terenul cultului lui Richard Wagner. Eă găsesc, că așa și trebuie să fie. Nici prin minte nu-mi trece a mă privi de competent, ca să judec pe marii maiestri, cari au lucrat înainte de Wagner. Însă și un cunosător mai modest alii muzicii poate să bage de samă, că operele lor le stăpănesce în măsură mare sentimentalismul. Și sentimentalismul acesta la compoziții de alii doilea și alii treilea rîndu se potențează adese până la gradul acela, care pe germănesce se chemă forte potrivit Gefühlshudelei. Acesta e unu abuz mare, care se pune în calea misiunii, ce o are musica, adică în calea de a nobilita inimile. Nobleta inimii nu se manifestă adică în sentimentalitate, ci în însuflețirea

pentru totu, ce e adevărat, bun și frumos, sau pe scurt pentru totu, ce e ideal.

În musica profană a ruptu gheta Richard Wagner. Elu a realizat în musica această ideea, că musica are să servescă textului, adică să fie dramatică preste totu și dramatică și ritmică în toate amănuntele sale și prin urmare să fie sentimentală numai acolo, unde sentimentalitatea o pretinde caracterul dramatic alii textului.

Dară ceea ce nu voru oamenii să concedă pe față, e aceea, că întocmai ca și în alte lucruri, așa și în lucrul acesta biserica catolică a întrecut pe alii véculei acestuia cu trei vécuri, și că biserica această și-a avut deja în vécule alii șesepredecilea pe Wagnerul său, adică pe Palestrina, dela care abia în vécule alii noușpredecilea a învățat Richard Wagner, cum să scape musica profană din jugul sentimentalismului.

Încă și mai de aproape ne interesază aceea, că chiar Blagiul posedă, — scriu fără intențiunea de a măguli, — posedă talentul acela musical, care și-a dat și până acuma silința de a emăncipa și musica romănescă de jugul acela. Aș dori, ca dovada cea mai puternică a acestei aserțiuni, „Mănăstirea de Argeș”, să-și ajungă câtu mai curând ziua născerii pentru publicul mare.

Elu numai atata scie, ca lumea sta din poruncitori si supusi, si ca elu se tine de clasa cestoru din urma, lumea sta din platitori de dare si din cei ce se folosesc de darea platita, si elu apartine celoru dintaiu. Ce mai scie despre statulu magiaru, e, ca ilu duce la militia, unde aude vorba nemtesca. Pentru restantele de dare il liciteza vitelulu, si aici aude vorba unuresca. Acestu miseru poporu are si o parte etica forte tare. Acesta e biserica si familia. Fiesce care face, ceea ce a facutu tatalu si mosulu seu. Se imbraca in vesminte de serbatoare, candu merge la biserica; in preotulu seu privesce pe mijlocitoriulu dintre miseria sa si bunatatea lui Dumnezeu. Nici idee nu are despre prunci, cari sa nu fie botezati de preotu, nici despre morti, cari sa nu fie sfinziti (?) de preotu. Ce va produce in sufletulu acestu poporu publicarea casatoriei civile? Spontaneu va face asemenea intre preotu, care il da sfaturi, si intre notariu, care incasaza dare dela elu, intre preotu, care-lu mangae, si intre notariu, care trimite la elu posta de pedepsa. Il va veni in minte biserica sa, unde astepta vindecare in morburi si recolta buna in lipse, si il va veni in minte cancelaria notariala, unde se rubrica darea si se impartu pasaportele de vite. Si in timpul acestei mari turburari sufletesci si dispoziiti inferbintate a poporulu va apare agitatorulu, pe care mai inainte nu l'a intelesu poporulu, candu vorbea elu din punctu de vedere nationalu; acum insa, candu il va dice: Ti-au umilitu preotulu, caci nu mai inchie elu casatoriile, te-au scosu din biserica, caci nu se mai inchie acolo casatoria legala! poporulu va intelege acestu vorbire pecatosu, si va auzi dela acelu agitatoru, ca cine le face tote acestea: Aceia, carora le platesci dare, pentru cari servesci in militia, si aceia, — aratandu spre castelulu din satu, — cari suntu mai avuti decatu tine! Lucrulu nu va ajunge la revolta, daru — afirmu oratorulu — proiectulu din cestiune din punctulu de vedere alu unitatii nationale este stricaciosu, caci nasce discordii si mai alesu in tinuturile locuite de nationalitati va potenta ura, ce deja exista in contra institutiuniloru statulu unurescu. De tote acestea este responsabilu guvernulu. Dice mai departe, ca prin centralizarea puterii, prin monopolu de tabacu, sare, posta si telegrafu, spirituose etc. si prin intreprinderi si fabrici statulu paralizeza activitatea individulu. Statulu se incerca a lua dela biserica forta vitala, ce-i lipsesce, daru scopulu prin acesta nu si-lu ajunge. Proiectulu din cestiune, nu-lu primesce.

Contra casatoriei civile au mai vorbitu in 17 a c. Gyurky Abraham, Bujanovich si Kun Miklos.

Totu in sedinta din 17 a c. a raspunsu dr Serbanu la acusele, ce i-le-a facutu Miklos Gyula, ca adecu ar agita contra statulu prin fol volante, ca la alegere ar fi folositu flamure romanesce, ca in congregatiunea comitatensa agiteza in contra Magiariloru, din care cauza clubulu liberalu din cerculu seu l'a acusat la presedintele partidulu liberalu din Budapesta, si ca altcum vorbesce in Bucu-

resci, altcum in parlamentulu magiaru. Serbanu dice, ca nici odata nu si-a uitatu, ca e membrulu dietei unuresci. Ce a scrisu despre elu „Vointa Nationala“ din Bucuresti, a desmintit'o totu in aceludiaru, din care prezenta unu numeru in dieta. Cu privire la rola sa in congregatiunea comitatensa dice, ca numai pana ce a ramasu membru in partidulu guvernamentalu, a fostu membru si in congregatiune, de candu a parasitu partidulu, nu l'au mai verificatu. Dorinta Romaniloru este, ca daca nu le dau de comite unu Romanu, sa le trimita unu Unguru de treba, cum a fostu Horvath Mihaly, era nu unu Sasu ca Bauszner Guido. Pretinsele fol volante au fostu apeluri catre alegatori, cari ce e dreptu s'au confiscatu si trimisu la procuroru, dar acesta neafandu in ele absolutu nimic in contra statulu i-le-a retrimisu. Stindardele la alegere au fostu albe-vinete. Votulu de neincredere, ce i-l'a datu clubulu liberalu din Fagarasu in numele aloru vre-o 30 de Jidani, Sasi si putin Magiari, nu-i ascrie nici o importanta. Elu si-ar esopera votu de incredere si dela 200,000 de Romani. Din clubulu liberalu a repasitu de buna voe. — Polonyi apostrofaza aspru pe guvernamental, cari insinua ca tradatoriu pe Serbanu, care e membru alu parlamentulu unurescu, si le imputa, ca acesta o facu numai dupa ce acela a esitu din partidulu loru, pe candu pana ce era intre ei, ilu considera de patriotu.

S'a hotaritu Sambata, ca desbaterea generala asupra casatoriei civile sa se inchie inainte de feriele Pasciloru, si petitiunile pentru reimpatriarea lui Kossuth sa se pertracteze, candu le va veni rindulu, era nu Lunu, pe cum ar fi doritu deputatii independentisti, cari altcum ajuta guvernulu in cestiunile reformeloru bisericesci.

Lunu au vorbitu in cestiunea casatoriei civile Bolgar Ferencz, Markus Jozsef, Drakulics, care polemizeza cu Visontai si dice, ca Serbi suntu patrioti buni, si Heckenast Gyorgy. Toti respinguproiectulu guvernulu. Ne mai fiindu nimeni insinuat la vorbire, desbaterea generala asupra proiectulu de lege despre casatoria civila se declara de inchisa, ramandus sa se tina dupa serbatorile Pasciloru cuvintarile de inchiare.

Desbaterea generala asupra proiectulu de lege despre casatoria civila s'a inchiatu in 19.

O desbatere furtunosu a provocatu afacerea referitoare la cumpararea bibliotecei lui Kossuth. Anume o comisiune compusa din fractiunea parlamentara a lui Eotvos a circulatu o lista de contribuire pentru adunarea aloru 16,000 fl. v. a. recerute la cumpararea bibliotecei. Lista a trimis'o comisiunea aprupe numai la aderenti de ai fractiunii lui Eotvos, din care cauza membrii celorlalte partide din parlamentu s'au simzitu vatamati si au atacatu fara crutare numita comisiune.

In 20 dieta s'a inchisu incepandu-se feriele Pasciloru.

Din incidentulu mortii lui Kossuth deputatii au fostu convocati la sedinta extraordinara pe 23 a c.

Austria.

Guvernulu a elaboratu proiectulu pentru reforma legii electorale. Dupu acestu proiectu districtele si colegiile electorale de pana acum ramanu si pe viitoru. Estinderea dreptulu electoralu se va intimpla prin infintarea unui colegiu nou, in care voru ave dreptu de alegere toti acei barbati, cari in sensulu legiloru existente nu si-au perditu dreptulu electoralu si celu putinu cu 6 luni inainte de prefigerea alegerii s'au asedat in districtulu respectivu, cei ce au absolvatu scola reala superioara, gimnasiu, sau altu institutu de asemenea categorie, scola industrialu ori scola de agronomie, ori de doi ani este membrulu vre-unei banci pentru ajutorarea morboșiloru. Noulu colegiu va trimite 43 deputati, dintre cari cate 10 se alegu in Boemia si Galitia, cate 3 in Austria inferioara si superioara si cate 1 in celelalte provincii. Inca nu se pote prevedea, ca ore pute-va castiga guvernulu tote cluburile majoritatii pentru acestu proiectu.

Corespondinte.

Budapesta 22 Martie 1894.

Onorata Redactiune!

M'au pusu pe catele, de v'am promis deunazi, ca ve voi scrie, dupa ce isi va fi tinutu dr. Serbanu cuvintarea anuntata in casa deputatiloru. Acuma imi pare reu de promisiunea asta, de cumva ati inteles'o asa, precum am inteles'o eu. Eu aveam adecu de gand sa ve scriu despre cuvintarea acesta si inca in tonulu meu indatinatu, despre care diceți, ca lumea ilu caracterizeza de prea piscațoriu. Stilulu e omulu, dupa cum dice francesulu, si acuma ce sa me facu? Dr. Serbanu a crescutu in ochii mei asa de tare, catu nu-mi vine, sa-i aplicu stilulu meu. Credu, ca nu exista intre mine si intre cetitorii „Unirii“ nici o diferinta de parere, candu e a se judeca pasulu, care l'a facutu candu cu nerespectarea hotaririloru, cari le-a adusu conferinta din Sibiu. Pote sa dice ore cine, ca nu e buna hotarirea aceea, daru daca dice asa, atunci cerce a o indrepta totu in conferinta din Sibiu, era nu in parlamentulu din Budapesta. Dar acestea n'au de a face cu cuvintarea lui dr. Serbanu. Ci eu vreu sa constat, ca dr. Serbanu desi nu a spus in cuvintarea sa nimica nou, totusi merita lauda si recunoscinta, pentru ca dintre deputatii de origine romanesca, cari sedu in parlamentulu din Budapesta, singuru elu si-a luat inima in dinti si s'a afirmatu ca romanu, desi nu cu succesulu, ce-lu doria.

Precum bine vedeti, trebuie deci sa-mi pastrezu piperulu stilisticu pe de alta data. Mi-asi cerca stilulu era cu Rezei, dar de asta data n'am ce sa ve scriu despre elu. Pentru ca sa nu se dea insa uitarii obiectulu acesta, ve alaturu o ilustratie cu textu din foa umoristica „Herkó Pater“. Precum vedeti, intr'insa francmasonulu Wekerle imbracatu teranesce joca pe ursulu Rezei, era in textu se motiveza joculu acesta cu eventuala vacanta a Lugoșului. Paguba, ca nu publicați „Unirea“ cu chipuri. Ar fi de interesu, sa vadu cetitorii ei persifiarea acesta a purtarii lui Rezei.

Cand primiti știrile acestea, veti fi aflatu deja si dvostre, ca „sintulu betranu“ dela Torino a muritu. A muritu, si mortea

lui pare-mi-se e cu o cale și sentința de morțe a cabinetului Wekerle, de cumva morțea marelui revoluționar nu va provoca întorsătură încă și mai mari în politica actuală din Ungaria. Dacă numai cabinetul se va schimba, atunci era se va adevăra numai șicala, că: Selten kommt was Besseres nach. Și eu și totă lumea așteptăm aci cu răbdare ședința extraordinară de mâine a casei deputaților.

Că jalea Ungurilor e mare, asta nu are să ne supere pe noi de loc. Din contră am pute învăța dela ei, în ce chip avem să respectăm și noi memoria bărbaților noștri celor mari. Nu e vrednic să existe acel popor, care nu știe respecta memoria fiilor săi meritați. Celu ce are urechi de audit, să audă! Îmi aducă adecă aminte de zelul, ce v'a trebuit să-l desvoltați întru a apăra memoria mitropolitului Vancea în contra unor pigmei, cari aruncau în ea cu tină.

Dar era să uită: Jidovii de aici întrecu în patriotism până și pe Unguri. Atătu cei perciunați cât și cei neperciunați, adecă ortodoxi și neologii, au aranjatu în sinagoge lor în chip ostentativ rugăciuni publice pentru viața lui Kossuth. Cum se schimbă lumea, și omii cu ea! Pe timpul absolutismului și mai înainte Jidovii noștri aveau de totu totu alte păreri politice. Am cetit deunăci, că în Polonia rusescă unelta cea mai bună spre rusificarea țerei sunt Jidovii, pe cari li mută guvernul rusesc din Rusia în Polonia. Adevărați patrioți! Ca țiganul. Elu încă ține cu satul.

Vă salută

P.

Rugare.

Neîndu în stare a răspunde în special, rog pe această cale, ca să primescă mulțămia mea sinceră Onoratu comitetu al reuniunii femeilor române din loc, Reuniunea pompierilor, corpurile didactice, întregu prea stimat publicu din loc și juru, care a binevoit a asista la înmormintarea soției mele neuitate, precum și toți cunoscuții, colegii și amicii, cari din acestu incidentu mi-au adresat scrisori de condolință.

În specialu mulțamesc Comitetulu reuniunii femeilor române din loc, care în loc de a depune o cunună peritoare pe sicriul multu regretatei mele soții, a luat nobila inițiativă de a pune basă la fundațiunea Leontina F. Negruțu cu destinațiunea, ca din venitele acestei fundațiuni să se provadă cu recuisele scolastice elevele serace dela școala română de fete din loc, la carea defuncta a funcționat ca profesora în decursu de 15 ani.

Blăși în 10 Martie 1894.

Ioan F. Negruțu,
profesoru preparandialu.

Noutăți.

Din diecesă Oradei-mari. Antoniu Papanu parochu în Boghiș și administratoru oficiulu protopopescu alu districtulu Satmaru este numit protopopu actualu alu aceluiași districtu. — Protopopu alu districtulu Siria s'a numit Marcu D. Păscuțu parochu în Siria, era alu districtulu Supuru Mih. Cincea, coneredu-i-se totodată și administrarea oficiulu protopopescu de Madarasu. — Aseori consistoriali sunt numiți Ioan Papp protopopu districtulu B. Șebiu și parochu în Boșigiu, Alesandru Bozintanu protopopu emeritu și parochu în Nogioridă, Vasiliu Ștefanica profesor gimn. la Beiuș și Georgiu Șuta parochu în Moftin, acești doi din urmă și de vicarchidiaconi onorari. — La parochia Supuru s'a numit parochu Mihailu

Cincea, până aci parochu în Jidan (Sz. Zsádány), era în locul dînsulu la Jidan fostulu parochu de Ruși Georgiu Perényi. — Georgiu Murșan capelanu și profesor de religiune și limba română în Carei e dispus de administratoru parochialu în Ruși. — Ludovicu Rezeiu, până acum coadjutoru în Jidan, s'a denumit la Supuru. — Parochu în Beliu fu numit Demetriu Nistoru fostulu administratoru alu parochiei Petran.

Concursu. La parochia Zorlentulu mare de sub patronatul Societății privilegiate austro-ungare a căilor ferate de stat situată în protopopiatulu Vermesulu (diecesă Lugosulu) se escrie concursu cu terminu până la 10/18 Aprilu 1894 pe lângă următoarele emoluminte: 1. Congrua anuală 228 fl. 90 cr. 2. Lemne focale 12 care de ramuri, sa unu relutu de 12 fl. 60 cr. 3. Censu quarteriale anualu de 50 fl. 40 cr. 4. O sesiune catastrală de 30 jugere, carea însă nu e transcrisă în cartea înnduară pe numele parochiei greco-catolice.

Stațiuni doctente. Cu terminulu de 30 Aprilu se escrie concursu la stațiunile doctente: Șaldorf în protopopiatulu Sibiulu cu salariu de 300 fl. din repartițiune pe popor. — Niresu în protopopiatulu Almașulu cu emolumente: 200 fl. din repartițiune pe popor, 65 fl. din cassa biserice, 30 fl. computati după 6 metri lemne și 5 fl. computati după dreptulu de pășunatu.

Întru mărirea lui Dumneșu. Credinciosulu și marinosulu economu din Ibișdofulu sasesc Mateiu Luca și soția sa Maria au binevoit a dona pe sama Stei Biserici gr. cat. unu ornatu preoțescu frumosu cu tote celea ce se tinu de elu, cumpăratu cu 100 corone, era economulu Ioan Munteanu și soția sa Asinefta au donat pe sama Stei Biserici unu praporu frumosu, cumpăratu cu 16 corone. Pentru aceste fapte nobile și creștinesci oficiulu parochialu gr. cat. le aduce evlavioșilor donatoru mulțamită și pe calea acesta.

Mulțamită publică. Senatul scolasticu gr. cat. din Sucuțhardu (în diecesă Gherle) aduce cea mai călduroasă mulțamită dlui profesor preparandialu din Blăși, Ioan F. Negruțu, care de vre-o 3 ani a donat cărți de școala în pretu de 25—30 fl. v. a. pentru pruncii miseri, cari frecuentăză școala gr. cat. din numita comună.

Serată literară. Reuniunea femeilor române din Blăși va aranja Sâmbăta în 24 Martie st. n. a. c. a cincea serată literară. Va diserta dșora profesora Elena Săuteon. Începutulu la orele 8 sara.

De mirat. Domnul Dr. Lucaci în discursulu său ținutu la părăstasulu lui G. Brăteanu citându o scrofa din Eminescu numesce pe acestu „poet” „marele poet”. Acesta ne-a surprinsu. Ne-a surprinsu cu atătu mai multu, că a dîs'o dl Dr. Lucaci. Nu vomu dice, că la noi unu poetu nu pôte fi mare, decâtu dacă asupra obștei românesci influențază în o direcțiune sănătoasă, bună oră ca Murșan, Alexandri, Bolintineanu și alții, însușindu-o pentru ideale și virtute. Nu vomu dice, că Eminescu departe de a fi influențatu asupra obștei românesci, dar mai cu samă asupra tinerimii în o atare direcțiune, a veștedit și veștedesce în tinerime ori ce simțiri spre avinturi nobile, și o blasează pentru viață, până cându încă nici nu o cunoșce. Cine a avut ocașiune a vedé influența acesta daunăciasă asupra tinerimii, acela numai pôte cunoșce desastrele pricinuite în mijloculu ei de Eminescu. Nu-i facem dlui Lucaci imputare, că nu cunoșce pericolulu, ce-lu ascunde în sine Eminescu pentru tinerime. Căci dl Lucaci de multu nu mai e profesor la tinerime. Însă dl Dr. Lucaci e preot gr. cat. Ca atare de bună samă știe, că fără credință în Dumneșu și în nemurirea sufletulu și fără entusiasmu pentru virtute nimeni nu pôte fi mare în adevăr. Înaintea lui Eminescu însă sufletulu e „prafu”. Pe fruntea omulu „nu-i scrisu Dumneșu”. Esistența chiar și a lui

Dumneșu e „o nebunie și tristă și golă”. Virtutea n'are mai multă valoare ca crima, căci moștenirea amindoror e „uitarea”. Dacă înainte unu preot gr. cat. de cultura, talentulu și inima dlui Dr. Lucaci unu poetu cu atari principii pôte fi „mare”, fie! Ce valoare mai are însă atunci religiunea, ce o predică? Heine la Germani n'a fostu nici pe departe în poesiile sale așa immoral și timpit în simțiri ca Eminescu, și a avut unu talentu grandiosu liricu, și totuși în totă Germania nu s'a aflatu nici o cetate, care să se invoască, ca între zidurile ei să se ridice lui Heine monumentu. Și la noi? E posibilu ore, ca și unu preot distinsu să ridice monumentu lui Eminescu în cuvinte și elogi? De n'am fi vedutu cu ochii, n'am fi crețutu.

Promoțiune. Senatul universității din Cluș a promovatu în 17 l. c. la gradulu de doctoru în științele juridice pe tinerulu candidat de avocat fostu elevu alu gimnasiulu din Blăși Gavrilu Suciu, din Sălașulu inferioru comitatulu Huniădorei.

Academia Română își va începe ședințele sesiuni de primăvara în 28 l. c. Cu ocașiunea acestei sesiuni se va alege președinte în locul multu regretatulu G. Barișu. Noi membri ai Academiei dñi C. Olănescu și I. Kalinderu își voru ține discursurile de recepțiune. Celu dintăiu va vorbi despre Vasile Alesandri ca poetu, auctoru dramatic și ca omu politicu, era Kalinderu despre activitatea episcopulu Melchisedec.

Pedepsa lui Dumneșu. În biserica Madeleine din Paris a explodat în 15 a. c. o bombă cu dinamitu. Ea a umplutu de spaimă pe poporul credinciosu, dară nu a ucis pe nimeni decâtu pe atentatoru. Anume cându a intratu elu în biserică, ușa s'a isbitu de elu cu atăta putere, cătu i-a spartu bomba, ce o avea la sine, ucidându-lu la momentu. Pedepsa lui Dumneșu l'a ajunsu pe atentatoru, care a cercat să spurce sfințulu locașu.

Căsătoria regelui Milan. Se anunță din Belgrad, că sinodulu episcopescu a declarat de nulă hotărîrea, prin care repositulu mitropolitu Teodosiu a pronunțatu de disolvat căsătoria dintre Milan și soția sa Natalia. Milan însuși a rugatu în timpul din urmă pe actualulu mitropolit Mihailu, ca să renoască căsătoria sa disolvat în 1888 prin mitropolitulu Teodosiu, deorece elu s'a convinsu, că a fostu nedrept față cu soția sa. Sinodulu considerându, că mitropolitulu Teodosiu nu a fostu îndreptățitu a disolva căsătoria, deorece acesta cade în competența consistoriulu; considerându, că în cauza acesta regina Natalia nici odată nu a fostu ascultată; și în fine considerându, că regele Milan își recunoșce greșala și este gata a o îndrepta; declară, că divorțarea pronunțată în 1888 este nulă, era căsătoria închiată în 1875 între Milan și Natalia sustă. Se vorbește, că după Pasel exregina Natalia încă se va întorce la Belgrad.

Din procuroru călugăru. Se anunță din Olmütz, că fostulu procuroru dela tribunalulu districtulu de Karlsbad a intratu în ordulu călugărescu alu Dominicanilor începânduși deja noviciatul.

Unu directoru de finanțe iubilant. Dimitrie Dragonescu, consiliariu regescu, directoru de finanțe în Pécs, a serbatu în 18 Martie a. c. iubilulu de 25 ani, de cându este în serviciulu de stat.

Congresulu studenților în Cluș. În 17 Martie s'a ținutu în astu anu în Cluș congresulu studenților maghiari din țară. Au redactatu statutulu asociațiunii studentesce. Dispută mare s'a încinsu asupra causei studenților romani. În fine au hotărîtu, că pe studenții romani agitatori nu-i primesc de membri ai ligei studentesce regnicolare, pe ceilalți însă îi primesc cu bucurie și voru întreprinde totu, ca acești colegi olași să se facă membri ai asociațiunii.

PARTE SCIINTEFICĂ-LITERARĂ.

XIX.

Hurmuzaki și s. Unire.

Eudoxiu Baronu de Hurmuzaki, pe lângă importanța sa colecțiune de documente privitoare la istoria Românilor, ne-a lăsat și o istorie fragmentară, pe care fusă dînsul nu a putut-o eda, până ce a fost în viață.

După mórtea dînsului Ministeriul de culte și instrucțiunea publică din România a edat această istorie sub titlul: „Fragmente zur Geschichte der Rumänen von Eudoxius Freiherrn von Hurmuzaki“, tipărită între anii 1878—1886 în stabilimentul lui Socecu din Bucuresci. Opulă acesta cuprinde cinci volume, din cari volumul al 2-lea se ocupă aprópe exclusiv de istoria bisericeii române din Transilvania în seculul al 18-lea.

De cându a apărut acestu volum (a. 1878), scriitorii români se provocă forțe desu la el, cându voescu să scrie ceva despre biserica unită, și punu forțe mare pondu pe cuvintele lui Hurmuzaki. Nici unul însă, pe câtu scimă noi, nu s'a ocupat și cu o critică serioasă a acestei scrieri, deși acesta ar fi trebuit să o facă cu atâtu mai virtuos, cu câtu unu opu postum, pe care autorul nu l'a putut supune re-visionii înainte de a-lu tipări, este cu neputință să nu cuprindă și aserțiuni, cari nu pot susține critica.

Noi însă nu putem trece fără observațiune preste volumul al 2-lea din „fragmentele“ lui Hurmuzaki, nu numai pentru că dlă Densușan se provocă la el, ci și pentru că această scriere este forțe seducătoare pentru ómenii, cari nu au cunoștințe temefnice despre trecutul bisericeii unite.

O limbă clasică germană, unu stilu vioiu, o narațiune plastică a evenimentelor, provocarea desu la documente necunoscute până în anul 1878, o mulțime de considerațiuni filosofico-istorice, întretesute cu multă măestrie în firul narațiunii istorice, dau cărții acesteia unu farmec deosebitu, care abate atențiunea cetitorului dela gravele erori, în cari a cădatu auctorul.

Este deci datoria noastră a descoperi celu puțin unele din aceste erori, și a reduce la vaiórea ei adevărată autoritatea, ce se atribue lui Hurmuzaki.

Doué calități esențiale lipsesc lui Hurmuzaki: cunoștința temefnică a lucrurilor bisericesci, despre cari scrie, și imparțialitatea, care trebuie să împodobescă pe ori ce istoriografu.

Aserțiunea noastră o vom dovedi cu mai multe exemple luate tóte din volumul al 2-lea al „fragmentelor“, care singuru ne interesază în studiul nostru.

1. Îndată la începutul scrierii sale tradéză Hurmuzaki o completă necunoștință de credințele diferitelor secte religioase din Transilvania. La pag. 3 ne spune, că principii Transilvaniei în diplomele lor numesc pe preoții românesci numai *păstori*, pentru că ocupațiunea principala a Românilor ardeleni era pe timpul acela economia de vite. ¹⁾

Hurmuzaki nu scia nici macar atâta, că toți protestanții din Ardél, adică reformații, luteranii și unitarii numesc pe indiviții aceia din sinul bisericeii lor, cari se ocupă cu păstorirea sufletelor sau cu așa numita „cura animarum“, numai *pastores* și „divini verbi ministri“. Dovadă despre acesta ne este însuși reformatul Benkó, care în opulă sêu „Transilvania“ vorbindu despre constituțiunea sectelor protestantice numesc pe parochii reformatilor „*verbi divini ministri sive pastores*“, pe ai luteranilor „*pastores olim sub Romana Ecclesia plebani dacti*“, ér despre ai unitarilor dice, că „*tot ferme sunt pastores, quot Ecclesiae recen-*

¹⁾ Da die Hauptbeschäftigung der siebenbürgischen Rumänen in der Viehzucht bestand, so erhalten auch ihre Priester in den Gnadenbriefen und Befreiungsurkunden der Wahlfürsten . . . meistens die Bezeichnung »walachische Hirten« (pastores Valachi), und seltener »sacerdotes« (pag. 3 și 4).

sitae“. ¹⁾ Protestanții, pe cum se scie, nu au sacramentul preoției, și pentru aceea pe ministrii bisericeii lor nu-i numesc *sacerdotes*, ci numai păstori și ministri. De altă parte principii calvinii ai Transilvaniei se siliu, pe cum este asemenea cunoscutu, să înlocuescă credința ortodoxă a Românilor cu credința protestanților și instituțiunile sacre orientale cu instituțiunile calvinesci. Pentru aceea ei și atunci, cându vorbesc despre biserica românescă, folosesc forțe adese ori numai terminologia înrebuințată în biserica reformată, și astfel pe episcopul românescu adese ori îl numesc „*superintendent*“, și pe preoții românesci „*pastores*“, căci scopul lor era, ca din episcopii românesci să facă numai superintendenți calvinesci, și din preoții nostri numai păstori sau ministri protestanți.

Astfelu stându lucrul se vede, câtu de absurdă este aserțiunea lui Hurmuzaki, că principii numiau „păstori“ pe preoții românesci numai din cauza aceea, că Români se ocupau mai virtuos cu economia de vite.

2. Sau din nescința sau cu intențiunea de a descredita biserica unită, Hurmuzaki povestesc o mulțime de lucruri, despre cari și cei mai de rind cărțurari pot sci, că sunt false. Așa de es. vorbindu despre diploma Leopoldină a doua din 19 Martie 1701, ne spune, că aceea cu *neînsemnate excepțiuni și astăzi este în vigore*, ²⁾ pe cându în fapt, dacă luăm afară dreptul de a alege 3 candidați pentru scaunul mitropolitanu, astăzi acea diplomă întru nimic nu mai are valóre în biserica unită. Privilegiile garantate în acea diplomă clerului unitu au încetat și pentru acestu cleru, pe cum au încetat și pentru clerurile altor confesii din țară. Asemenea a încetat de mult și jugul impus bisericeii unite prin acea diplomă. De teologu latinu nici pomenire nu mai este astăzi în biserica unită. Jurisdicțiunea arhiepiscopului latinu din Strigoniu nimeni nu o mai cunoșce și recunoșce. În locu de episcopul unitu al Ardélului, amintit în acea diplomă, astăzi avem unu Mitropolit și 3 episcopi sufragani etc. Pe ce basă dice deci Hurmuzaki, că diploma aceea și astăzi este în vigore în biserica noastră?

3. Nu mai puțină nescință tradéză Hurmuzaki despre situațiunea bisericeii unite, cându spune, că nici cu privire la administrațiune și judicatură biserica unită de astăzi nu pte să resiste *presiunii irresistiblee a Scaunului Romanu*. ³⁾ La noi și copiii sci, că în biserica catolică, și prin urmare și în cea unită românescă, întocmai ca și în biserica orientală nefalsificată de principiile protestanților, diecesele se administreză de episcopi și de organele denumite de aceștia.

Asemenea se scie, că chiar și cauzele, cari dela forul mitropolitanu al bisericeii unite se apelază la Sfintul Scaun Apostolicu Romanu, nu se judecă imediatu de Pontificele Romanu, ci de unul dintre episcopii provinciei mitropolitane ca *delegat apostolicu*. Niciari pe terenul administrativ și judiciar nu se simțesc vre o presiune irresistibleă ori resistibilă din partea Scaunului Apostolicu, și prin urmare aceea este o născocitură a lui Hurmuzaki, care nu a avut nici o cunoștință de starea bisericeii unite.

4. Neadeveru palpabilu scrie Hurmuzaki, cându dice, că ritul grecescu chiar și în Roma este vedutu cu ochi rai și toleratu numai ca unu rai inevitabilu. ⁴⁾ Se vede apriat din acestea, că Hurmuzaki nu scia,

²⁾ Benkó Transilvania, Vindobonae 1778 t. II. p. 195, 213 și 229.

³⁾ »So lautet der Hauptinhalt einer für die ganze Zukunft der Union sehr belangreichen Urkunde, die mit geringen Ausnahmen noch fortan in Geltung steht« (pag. 55).

⁴⁾ »Dogmatisch an Rom gefesselt, vermag die unite Kirche in Bezug auf Verwaltung und Gerichtsbarkeit dem unwiderstehlichen Drucke des römischen Stuhles keinen Widerstand zu leisten.« pag. 58.

⁵⁾ »Weil der griechische Cultus . . . in Rom selbst missfällig angesehen und als ein vor der Hand unerlässliches Uebel nur bis zum Eintritt günstigerer Zeitverhältnisse geduldet wird.« (pag. 59.)

că Roma și-a ținut totdeauna de o glorie proprie a avé în sinul bisericeii catolice popóre de diverse rituri. Aceasta este o proprietate friscă a bisericeii catolice, pentru că prin nimica nu se manifestă caracterul de catolicitate sau universalitate alu unei biserice, ca tocmai prin aceea, că în sinul ei se află diferite popóre, unite tóte prin aceeași credință, însă variate prin varietatea frumósă a riturilor. În sinul bisericeii catolice și astăzi se află totu felul de rituri. Așa de es. pe lângă ritul latinu și grecescu avem ritul melchitu, ritul armenescu, ritul cophtu (în Egiptu) etc. În Italia și astăzi se află coloni de Albanesi și Greci, cari profesă ritul grecescu, deși Roma l'ar fi putut face să încete de multu, dacă l'ar fi privit cu ochi rai și ca pe unu rai inevitabilu.

Pontificii Romani de mai multe vécuri susțin chiaru în Roma unu institutu și o biserică, unde ritul grecescu se practiséză mai curat și mai maestosu, decâtu ori unde în Orientu. În apropiere de Roma esistă o mănăstire numită „Grotta ferrata“, întemeiată în evul pe mijlocu, care și astăzi își păstrează curat ritul sêu grecescu, deși călugării acelei mănăstiri se recrutează din bărbați de ritul latinu, cărora Pontificii le concedu trecerea la ritul grecescu numai din stima și reverință, ce o au cătră ritul orientalu, pe care nimeni nu l'a lădatu cu cuvinte mai frumóse, decâtu însuși Pontificii Romani. ¹⁾

Roma totdeauna a inculcatu observarea strictă a ritului și disciplinei orientale. Despre acesta avem dovadă, între altele, instrucțiunea dată misionarilor din orient de la anul 1669, cu multu înainte de unirea Românilor. ²⁾ Asemenea avem dovadă eclatantă despre acesta în scrisórea sacrei congregațiuni de Propaganda Fide de datu 28 Iuniu 1858 adresată Episcopilor provinciei mitropolitane române de Alba-Iulia și Făgărașu, în care se dice: „Ritul orientalu să rămân neviolat, asemenea să se păstreze cu sfințenie și disciplina, care o țineau și profesau orientalii înainte de schismă, și care se razimă în venerabilele lor Liturgii și rituale vechi.“ ³⁾

Așa dară cându Hurmuzaki ne spune, că ritul grecescu este privit în Roma cu ochi rai și numai toleratu ca unu rai inevitabilu, elu lovesce în față adevărul celu mai luminos, ce se pte cugeta.

(Va urmă.)

Mititelu.

Poveate din Portugalia.

(Continuare)

În ochii mei domnul Samuil Gibson era unu bărbat onorabilu, ba mai multu, era unu bărbat de mare însemnătate, căci deprindea asupra mea o anumită plenipotență de autoritate părintescă. Elu era neguțatoru de vinu. De cându numai imi potu aduce aminte, tatăl meu în totu anul îl vindea douăspredece buți de vinu. Pe lângă aceea se ocupa dl Gibson și cu transportu de anumiți articli comerciali și mijlocia speculațiuni de bani, precum încă cu multu înainte lui o făcuse și tatăl sêu. Elu locuia în una dintre cele mai frumóse părți ale orașului. Casa lui, în care locuieră și părinții lui ca la treideci de ani, și elu acum mai bine de dece ani, era situată tocmai lângă riu, răzimată de o stncă, și oferia unu aspect plăcutu.

¹⁾ Vedți de es. constituțiunile pontificii ale lui Piú al IX-lea la Nilles Symb. I. pag. 175 și 176 și în v. II. chiaru la începutu.

²⁾ Vedți capitulul nostru: Autenticitatea și genuin. manifestul de unire din 1698 pag. 19.

³⁾ Vedți Conc. prov. I. Blașiú 1882. Ed. I. p. XXXV—VI.

Când am mers la universitate, pe el l'a rugat tatăl meu, ca în fiecare „primă“ să-mi imanueze o mică sumă de cheltuélă. Ea de comună în timpul de optă zile era sfârșită. După aceea toate plăcerile mi-le continuam cu un fel de liniște și simplicitate stoică, până în urmă sosia a 25-a, când cu o anumită șifală mă puteam presenta la domnul Gibson.

Bunul bătrân mă primia totdeauna cu aceeași bunăvoință. Afacerea nu mi-o întimpină cu greutate. Abia trebuia să-mi formulez rugarea în cuvinte. Presentarea mea era de ajuns, spre a-i da să înțelegă scopolul venirii mele. Și nici odată nu mă depărtam fără de a fi invitată la prânzu pe cea mai de aproape Duminecă. „Fiica mea se va bucura de prezența dtale,“ dicea totdeauna. Însă tocmăi frumușica Alice, ce totdeauna era vioie și elegantă ca o roșă împupită, avea ochi de Argus și îndată descoperia și cea mai mică greșală și cea mai bagatelă scădere a toaletei mele, și deorece din cauza slabei stări a albiturilor mele imi era aproape preste putință a mă presenta înaintea ei deplin curată, de aceea sub un pretext ori altul mă totdeauna declinam dela mine invitarea.

În după ameză zilei de 25 Octobrie în urmă era băteam la ușa domnului Gibson, ce era scutită în contra curentului cu un postavă verde. Pregătită de a mă dispensa era cu o scusă dela invitarea de pe mâne, intră în lăuntru.

Amicul tatălui meu ca totdeauna era foarte ocupat, și ridicându-și privirea de pe scrisorile sale mi-o aruncă cu nerăbdare și părea că-mi dice: „Ce? Era e aci ștengariul?“ În momentul următoru însă resună un amicabil: „A, cum te afi? Punctuosă ca totdeauna. Stați și acum la serviciul dtale.“

Am început a gângăni ca un fel de scusare. Mă plângeam, cum sunt toate de scumpe, cu deosebire studiile cele noue, cari am trebuit, să mi-le procurez, și am închiat cu rugarea îndalinată. El mă intrerupse. „Prea bine, prea bine, tinărul meu,“ imi dise rîdend ceva cam sarcastic și netedindu-și barba. „Știința este scumpă, știu eu foarte bine, — cine să-și osfndescă copilul la știință? — Să fi venit dtla la mine la învățătură, nu te-ar fi costat nici un ban, ba aveai deja remunerațiune în loc de spese îndelungate de ani. — Însă cui îi trebuie știință, trebuie să o și plătescă. Noi comercianții gândim altcum, și nici nu ne merge rău. Dar ce mai grăescă? Cine scie, ce medic renumit se pôte alege din dtal!“

Ceva cam nerăbdătoru am început de nou a gângăni ceva despre lucrul principal, ce-mi zăcea la inimă.

„Știu bine, . . . sigur, în privința acésta nu este nici o pedecă. Dar să ne faci plăcerea mâne, punctu la șese ore, scii dtla bine. Alice se va bucura, — așa dară nici o scusă, domnul meu, noi vom fi mâne numai noi de noi.“

Ce ași mai fi putut dice? Tote scusele mi-se opriră în gură, — vrëndu nevrëndu trebui să primesc cu cuvinte de mulțămintă invitarea prietinescă, și preste câteva clipe porni cătră casă cu punga și inima îngreunată.

Dar să nu uită: pe când am ajuns deja la ușa, mă întrebă el privind prin ferestă:

„Acum imi vine în minte, vedut'ai dtla vre-o dată o înmormintare protestantă?“ Și fiind că privi la el cam mirat, imi dise: „Bine! Dacă vrei, vină preste o oră érá. Astăzi înmorminteză pe comptabilul dela Norris et Cie. Poți să privești de aci înmormintarea. Pentru ómeni din provința ea este un lucru nou și prin urmare și interesant.“

Promisei, că nu voi întârzi, și porni afurisind toate înmormintările protestante.

Cel ce nu a venit în ziua aceea, acela am fost eu. E altcum de prisos, să o spun. Odată pentru că ploua de vésa, și apoi imi așteptam porumbul, și afară de aceea trebuia să-mi aduc în stare presentabilă toaleta pe ziua de mâne, ceea ce imi cauza multă bătaie de cap și-mi storcea multe oftări.

Încă nu hotărîsem, care dintre cele trei cravate ale mele era mai presentabilă, când și sosi Mititelu. El era ploat și-și scutura aripele mai înainte de ce s'ar fi apucat de cină. Eă luă un ștergariu și-l șterse de apă și privi cu desfătare, cum își alegea sfârmiturile cele mai bune. Apoi îl puse pe balustrada verandei și privi în urma lui.

„Câtă vreme să mai mergă lucrurile tot așa?“ mă întrebă. „Să nu sosesc ore ziua, care să vă împreune?“ Și cu o rară melancolie, probabil o urmare a ploii, — căci barometrul sufletului pare-mi-se se înalță și scade de odată cu cel de sticlă și argintă viu, — priviam la cele două ferești, cari singure erau luminate.

Atunci de odată imi veni o idee, și eu imi lovi fruntea ca un desperat, dar de odată și disei cu mândrie și bucurie: „O idee minunată! Cu aur nu se pôte plăti!“ Pôte că o lege psihologică a început să vrăjescă întru mine: eu mă gândiam la cununie, pe când Gibson imi vorbise de înmormintare. Pôte-se ore un joc psihologic mai paradoxu? Dar eu găsise între acelea două lucruri o legătură, care mă umplu de bucurie.

De multă vreme nu fusesem așa de fericit ca în sara aceea. Mă culcăi, și visul imi tórse mai departe firul acelei idei fericite.

Chiaru la șese ore bătu în ziua următoare în ușa dlui Gibson.

„Dl Gibson e dus în vecini, — dar dșóra petrece în grădină,“ imi dise bătrânul servitoriu, care-mi deschise ușa.

Mersei deci de-a dreptul în grădină. Ea oferia un aspect frumos și multe locuri de odihnă.

Dl Gibson deprindea în anumite privințe putere părintescă asupra mea. În urmare esista între dșóra Alice și între mine ore care intimitate naivă, de care nu mă bucuram față cu nici o altă dșóra. Pe lângă aceea era în ființa tinerei englese atata francheță firescă, câtu trebuia să te simți bine în societatea ei și să o întimpini asemenea cu francheță.

(Va urmă).

Cătră Veneratul Cleru!

Cu bucurie ne presentăm înaintea Veneratului Cleru cu fructul ostenelelor noastre, ce suntem în pozițiune a-lu pune pe altariul literaturii noastre bisericesci. Cu bucurie sperăm, și cu părtinire vom fi întimpinați de cătră Veneratul Cleru.

Încă prin anul 1865 a ieșit în traducere română tomul I. din Catechismul de „Deharbe“ din stăruința și zelul clericilor români din seminarul din Viena.

Tot clericii din Viena au lăsat și tomul al II-lea în manuscris, mare parte tradus. — Acest manuscris ajuns în mâinile societății noastre prin an. 1866, l'am întregit, revizuit, coresut și umplut lacunele cele multe, l'am scris din nou și obținend concesiunea Prea Ven. Consistoriu l'am pus sub presă, — și am luat hotărîrea a eda cu timpul întregu ppul în traducere română, în urmarea cărei hotărîri astăzi avem gata și traducerea tomului al III-lea.

Nu este necesariu, să spunem noi Veneratului Cleru însemnătatea acestui opus clasic în literatura bisericei catolice; nu este necesariu, să spunem folosul imens, ce-l pôte presta preotului, predicatorului, catechetului și fiecărui suflet creștin. — Lucrurile credinței noastre sante și ale moravurilor le tracteză pe larg, științific cu profunditatea unui bărbat de știință ca Deharbe și cu unctiunea graiului unui scriitor bisericesc pătruns de religiozitate și piu. — În scurtu, putem dice, că e o carte, carea nu pôte și nu este iertat să lipsescă de pe mēsa nici unui preot și nici unui creștin instruit.

Acésta este cauza principală, momentul de capetenie, pentru care a decis și s'a încumetat societatea noastră s'racă a continua edarea Catechismului de „Deharbe“ în traducere română, a eda acum tomul al II-lea constatatoriu din vre-o 35 cōle tipărite, a pune ostenele, a risca sume; — ne-a îndemnat însă la acésta și încrederea, ce o avem noi ca mlădițele tinerele ale bisericei în sprijinul și părtinirea — și prin acésta în încurajarea societății noastre „Alexi Șincai“, — a venerabilor nostri antecesoru, a veneratului seniorat al bisericei noastre; care cu bucurie și cu satisfacțiune va privi la nisuițele, stăruințele și zelul nostru pe o cărare atât de bună.

Opul întregu va consta din 4 tomuri, din cari tomul I. și II. pe o estensiune de minimul 63 cōle de tipariu vor tracta despre credință. Tomul al III-lea va tracta despre morală, și al IV-lea despre mijlocele grației.

Mai departe atragemu atențiunea Ven. Cleru, că dacă ar dori a avé și tomul I, sa binevoescă în rubrica corespondentore a însemna, ca apoi putendu-ne acomoda lipsei și dorinței aceluia să retipărimu esemplarele necesare, de orece de presentu nu se mai află nicăiri nici un esemplariu din acelu tom, și alu cărui prețu statorit de societate va fi 1 fl. 40 cr. Prețul tomului al II-lea, care va apăre cam pe la finea lunel lui Aprilie, va fi 1 fl. 60 cr.

Apelându la sprijinul Ven. Cleru rom. gr. cat. suntemu

Gherla la 8 Martiu 1894.

Cu totă stima

Alexandru Avramu   Dănilă Alușu
clericu de c. IV. președ.   clericu de c. III. secret.

Bibliografie.

Chiaru acum a apărut de sub tipariu și se află de vânzare la tipografia seminarială

Euchologiu

edițiunea a doua, revedută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Formatu 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și rogu. — Prețul nelegat fl. 2.50, érá legat în peletare fl. 3.50.

A apărut de sub tipariu Octoihul cel micu ediț. III. Blașu 1892 și se află de vânzare la tipografia seminarială nelegat cu prețul de 80 cr. v. a., legat cu călcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu Pentecostariul costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Testamentul și Literale fundamentale ale fericitului Archiepiscopu și Mitropolitu gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașu Dr. Ioanu Vancea de Buteasa. Blașu 1892. Tipografia Seminarului gr. cat. din Blașu. Se află de vânzare la Administrația „Unirii“. Prețul: 10 cr., cu partu postal 15 cr.

Economie.

Curățirea pomilor. De multe ori se observă, că pomii produc rău, pomele sunt puține și nedesvoltate. Causele la acesta pot fi mai multe. Noi vom aminti numai una, pe care poporul nostru de comună nu o bagă în seamă. Aceasta este necurățirea pomilor. Curățirea stă în aceea, că în totu anului se răresce și regulăza coróna pomului. Ramii uscați ori vătomați se taie, asemenea se taie și o parte a ramilor sănătoși, când ei ar fi prea deși. Prin depărtarea ramilor și a crengilor nefolositoare și de prisos cele rămase câștigă mai mult nutreminț; pe lângă aceea rându-se coróna pomului ușor pătrunde în ea aerul, lumina, căldura și ploaia, prin ce se promovează fertilitatea lui. Tăierea ramilor mai groși să se facă cu un ferestru mic, ăra a crengilor mai subțiri se poate face și cu un cuțit bine ascuțit. Ramii se taie de lângă trunchi, ăra locul se unge cu rășină de uluită ori cĂra, ăra dacă de acestea nu are economul, cu balegă prĂspetă de vită. Cine nu a îndeplinit lucrarea ăcĂsta în luna trecută, să o facă fără amănare, până ce nu începă a circula sucurile mai tare.

Cei ce doresc să albă pome, să se îngrijescă de timpuriu de culegerea omidelor de pe pomi. Culegerea se poate face și cu mâna, dară mai de recomandat sunt forfecile anume construite pentru curățirea omidelor. Cuburile, unde se află depuse ouăle, din cari se dezvoltă omidele, trebuie curățite bine de lângă ramii. Fiindcă omidele la timpul sĂu trec din o grădină în alta, este de dorit, ca nici un econom să nu-și lase pomii și cealaltă arbori necurățiți de omide. Omidele nu numai nimicesc rĂdele, dară vatĂmă și arborele despoiandu-l de frunze.

Economia de câmp și armata rusĂscă. Rusia spre a ușora sarcinile, ce trebuie să le supĂrte poporul cu ținerea armatei celei colosale, voescă a aplica o parte din armata la lucrarea pĂmintului, și astfel puterea armatĂ să nu petrecă în nelucrare. Spre scopul acesta în locurile, unde se află concentratĂ armatĂ mai numĂrosă, se voru institui economii de modelu, la lucrarea cărora voru fi supuși soldații. Prin ăcĂsta de o parte se produc naturale, cari voru servi pentru susținerea armatei, și așa nu va fi lipsă să se cumpere cu bani, ăra de altă parte ostașii în decursul serviciului se voru deda la o cultivare rațională a pĂmintului, care după refĂntĂrcerea acasă o voru respĂndi între țĂranime. Ar fi bine, cându s'ar practica și la noi aplicarea soldaților la cultivarea pĂmintului în economii de modelu.

Mijlocu pentru conservarea frumĂseții. Soția fostului ambasadoru anglesu la Viena Sir Augustu Paget, carea este cunoscută ca vegetariană, întrebată de unu corespondentul alu Gazetei de Westminster, că pentru ce se

reține dela mĂncarea de carne și se nutrește cu vegetale, a respunsu, că nutrirea cu vegetale între alte folĂse are și avantajul de a conserva peița curatĂ, delicatĂ, mĂle și elastică așa, cĂtu damele vegetariane nu au lipsă de rumenele, puderu și de alte cosmetice costisitoare. RecomandĂmĂ și noi ăcestu mijlocu practicĂ.

ÎnvĂțĂtorii ca comisarii de mĂcelĂrie. Comitetulu administrativ alu comitatulu Pojonu a decisu, ca în comunele, unde nu sunt nici medici nici veterinarii, să se încredințeze învățĂtorilor oficiulu de a visita animalele destinate spre a fi tăiate. Ei au să judece, că ăre sĂnĂrosă este carnea animalulu tăiatu. În comitatulu Pojonu pentru vitele, ce se taie în mĂcelĂrie, se plătesce 50 cr. de vită mare, 20 cr. de vițelu, cĂte 10 cr. de porcĂ, ăe și mielĂ. În cele mai multe comune se plătesc pe anu preste 50 fl. pentru vizitare, dară sunt și comune, unde ăcĂsta se urcă și până la 200 fl. ÎnvĂțĂtorilor, în cari pĂte avĂ publiculu consumĂtoriu mai mare încredere decĂtu în ămenii de rĂnuu, li-se înmulțesc prin ăcĂsta lucrulu, dară li-se înmulțesc și venitele.

Procedura pentru stĂrpirea aprinderii de plumĂni la vite s'a modificatĂ prin ordinațiunea ministeriului de agricultură din 8 a c., care dispune, ca vita mĂrtĂ să se lase netĂiatĂ până la sosirea auctoritĂților; după trecerea alorĂ 48 ăre dacă nu se pĂte presenta veterinariulu de statĂ, pĂte constata aprinderea și veterinariulu municipalu, care dacă e lipsă, este obligatĂ a trimite plumĂnile la academia de veterinĂritĂ. Animalulu inficiatĂ ori cadavrulu, care la ordinulu auctoritĂților se pĂte tăia, se estimĂză de cĂtră veterinariu ori de cĂtră o comisiune dispusă de cĂtră vice-comite, și guvernulu îndatĂ plătesce pĂgubasulu 90 % din prețulu vitei, subtrĂgĂndu-se prețulu resturilor folosivere ale animalulu. Este opritĂ a mai ține vite în curtea inficiatĂ, înainte de a fi primitĂ concesiune dela auctoritĂțile competente.

SĂrecli de casă se stĂrpescĂ iute și sigurĂ prin aceea, că li-se punu de mĂncare mandule amare tăiate mĂrunțu și mestecate cu pușină făinu. PresĂrarea ăcestei mĂncĂri cu zaharĂ stĂfĂnitĂ este fĂrte de recomandatĂ, de ăreca zaharulu e singura momĂla, cĂreia sĂrecele nu i-se pĂte împotrivi.

Mijlocu de a cĂnĂscĂ inulu. Cându cumperi pĂnză de inu, de multe ori nu pĂte să scii, dacă pĂnza e curatĂ de inu, ori inulu e mestecatĂ cu bumbacĂ. Dacă vrei să o scii ăcĂsta sigurĂ, leal unu stropĂ de untu de lemnĂ sau uleu de olive și-lĂ puĂ pe unu petecelĂ alu pĂnzei, apoi ungi stropulu pe petecelĂ, și firele de inu îndatĂ se colorezĂ mai întunecĂse, ăra cele de bumbacĂ mai deschise.

Pete de uleu se potĂ delĂtura din padimentu în chipulu urmĂtoriu: Ungi petele cu sĂpunĂ, torni preste ele spirtĂ și-lĂ aprinđi.

Firese că țĂi vei feri haĂnele de facĂrĂ. După ce se stĂnge spirtulu, torni apă mĂle sĂpunitĂ pe locul petelorĂ și-lĂ șurlu bine cu o perie ori cu o ritĂ asprĂ. TotĂ asemenea pĂte depărta și pete de petroleu.

ScĂnduri artificiale. InventiĂșii americani vĂđĂndu, cum se pustiescĂ pĂdurile, și lemnele se totĂ scumpescĂ, au începutĂ să fabrice scĂnduri artificiale. Ele constau din 1 parte de cementu de Portland și 2 pĂrți de aschi ori fĂrinĂ de ferestrĂ, cari mestecate bine se punu sub presĂ dĂndu-li-se după placĂ ori ce formĂ. ScĂndurile ăcestea se potĂ folosi de grinđi la poditu și airia în edificare, cu atĂtu mai vĂrosu, că se potĂ ciopli, sfredeli și se potĂ bate cuie prin ele.

Posta redacțiunii. I. Popu Comana inf. RectificĂmĂ aci la dorința dĂle lista Nr. 837 a colectei pentru gimnasiulu din BlĂșiu. Are să cetĂscĂ PorĂa în locu de PopĂ, Matea în locu de Matea, Boer în locu de Baer, Feorge în locu de George, și Cristea în locu de Costea. Dar cu o cale ne rugĂmĂ, să nu se pretindĂ astfel de rectificĂri dela noi, ci ele să se facă acasă cu bunĂvoința ăceea, cu care s'au fĂcutĂ și contribuiriile. A le face în »Unirea« ne este preste putințĂ. Unele greșele se voru fi strĂcuratĂ și din negrija nĂstră, dar legioni voru fi ăcelea, pentru cĂri noi nu purtĂmĂ nici o vină.

Gyulafalva (MĂrmaros). AmĂ primitĂ abon. pe 1893. Nr. 2 și 6 s'au speditĂ. Adresa s'a îndreptatĂ.

SigĂ. De aici vi-se trimite regulatĂ. Binevoiți a cĂuta la postĂ în CoisĂr. Acum vi-s'au trimisĂ dia nou Nr. 8, 9 și 10.

Editoru și redactoru rĂspundĂtoru:

Dr. Victoru Szmigelski.

Nr. 1092—1894.

(9) 2—2

Publicare de concursu.

Pentru construirea unei aripi la internatulu de fetițe gr. cat. din BlĂșiu, și a unei aripi la gimnasiulu gr. catolicu românĂ din BlĂșiu se publică prin ăcĂsta concursu.

Cei ce doresc a lua în întreprindere edificarea ăcesorĂ aripi, trebuie să prezenteze la subscrisulĂ consistoriulu oferte închise și provĂdate cu vĂdiu de 10% dela sumele preliminate.

Pentru aripa internatulu de fetițe este preliminarĂ suma de 14.000 fl. v. a., ăra pentru aripa gimnasiulu suma de 44.600 floreni.

Terminulu, până la care au să se prezenteze ofertele, este 2 Aprilie st. n. a. c. până la 10 ăre antemeridiane din ăcĂstĂ đi.

Oferenții trebuie să declare, că cĂnĂscĂ și primescĂ planulu, preliminarulu și condițiunile de edificare, cari se potĂ vedĂ în cancelaria archidiecezanĂ gr. cat. din BlĂșiu.

Din ședința consistoriulu archidiecezanĂ gr. cat. de Alba-Iulia ținută în BlĂșiu la 13 Martie 1894.

I. M. Moldovanu,
vicariu capitularu.

Cu deosebিতĂ stimă cĂtezĂ a încunĂscința pre VeneratulĂ Cleru greco-catolicu, că precum și până acum iaĂ asupra-mi gĂtirea de

Iconostase, amvĂne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privesce lucrulu de mĂsĂritĂ și de sculptorĂ, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icĂne sĂnte, dimpreună cu așĂdarea ăcelorĂ obiecte în fața loculu, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescĂ cu plĂcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au cĂștigatĂ recunĂscere deosebitĂ, și tĂte mĂ îndreptĂtescĂ la sperarea, că VeneratulĂ Cleru mĂ va împĂrțĂși ocașionalmente de prețuită-l încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritĂ renumele celĂ bunu, care mi-l'am cĂștigatĂ până acum.

Prin tarifulu de zone dispĂrĂndu depĂrțĂrile, prin ăcĂsta capacitatea de concurențĂ mi-s'a mĂritĂ.

RugĂndu-mĂ pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892

cu deosebিতĂ stimă
CarolĂ MĂller,

auritorĂ și fabric. de recuis. bisericesci.

(6) 6—52

Colecta pentru gimnasiul din Blași.

Suma din nrul 11. fl. 11943.62

Gușeală în Brăila a colectat

dela:

George Pop . . . lei	5.—	
Niculae Savulescu . . .	5.—	
Hristu Dendrino . . .	3.—	
C. T. Radulescu . . .	3.—	
X.	1.—	
Solomon Rosenblat . . .	2.—	
Alexandru Rosetti . . .	20.—	
Căpitan Enghiurliu . . .	5.—	
V. D. A. Paladi . . .	3.—	
Const. Mănescu . . .	4.—	
Ivan Stoenov . . .	2.—	
E. Boer . . .	2.—	
Almet Sitchi . . .	2.—	
Th. N. Bratfanof . . .	1.—	
I. Pantilimon . . .	1.—	
Elisa Didona Circa . . .	3.—	
Areliia Cristescu . . .	5.—	
Preot Ion Rădulescu . . .	1.—	
George Jalea . . .	3.—	
Enuta Cerchia . . .	1.—	
Ioan R. Oltean . . .	2.—	
Gr. Ionescu . . .	2.—	
Iosif Boeriu . . .	5.—	
C. Petroviciu . . .	2.—	
T. Neamt . . .	2.—	
Vasile Calu . . .	2.—	
H. Mihailescu . . .	2.—	
N. Stoenescu . . .	1.—	
Dobrica Ionescu . . .	2.—	
D. Purcărean . . .	2.—	
M. Pușcariu . . .	2.—	
Th. Tamașan . . .	3.—	
Pamfil Stoica . . .	2.—	
N. Marculescu . . .	2.—	
Iordan Constantinescu . . .	2.—	
Lup Marcovici . . .	2.—	
Apostol Popa . . .	5.—	
Dumitru Dobre . . .	1.—	
George N. Gradin . . .	1.—	
C. Mihailescu . . .	1.—	
M. Chisencu . . .	1.—	
C. P. Mateescu . . .	2.—	
I. D. Popescu . . .	1.—	
Th. Mărza . . .	1.—	
I. Mateescu . . .	1.—	
E. Dimitriu . . .	1.—	
Elisa Petrini . . .	1.—	fl. 60.27

Simion Pascu preot în Gârbova inf. a colectat pe l. Nr

211 dela:

Simion Pascu preot fl.	1.50	
Marian Militon invet.	1.—	
Mateica Gerasim . . .	1.—	
Stan Ioan . . .	1.—	
Stan Ioan primariu . . .	1.—	
Stan Todor cassariu . . .	1.—	
Stan Militon . . .	1.—	
Stan Simion a Toderei . . .	1.—	
Dancea Iacob . . .	—20	
Sirbu Petru . . .	—50	
Dancea Ilie . . .	—20	
Lazar Todor . . .	—20	
Petruț Ioanichie . . .	—20	
Crișan Ioan . . .	—50	
Sirb Ioan . . .	—50	
Stan Alimpie . . .	—50	
Telnariu Alexandru . . .	—20	
Sirbu Zaharie l. Mihailă . . .	—20	
Sirbu Zaharie a Evei . . .	—20	
Stan Nicolae . . .	—50	
Stan Partenie . . .	—50	
Damian Savu . . .	—20	
Dancea Simioo . . .	1.—	
Bis. gr. cat. . .	2.—	fl. 16.10

Georgiu Iuhász protop. în Makó a colectat pe lista Nr

103 dela:

Georgiu Iuhász prot. fl.	10.—	
Iuliu Szabó capelan . . .	2.—	
Nicolau Maior priin. orașului Makó . . .	5.—	
Spiridon Șielovan cano. . .	2.—	
Iuliu Balcu . . .	5.—	
Lazar Adamoviciu preot . . .	1.—	
Demetriu Ganea preot . . .	1.—	
Iosif Barbos pădurar . . .	1.—	
Demetriu Brad preot . . .	2.—	

Georgiu Oros preot . . .	5.—	
Aureliu Petroviciu adv. . .	5.—	
Grațian Budo . . .	—50 fl.	39.50

Simeon Pop v. prot. Arieșului a colectat

1. Din Luna pe l. Nr 276 dela:

Simion Pop v. prot. fl.	10.—	
Din cassa bis. . .	10.—	
Din cassa școlii . . .	10.—	
Alexă Hada jude . . .	2.50	
Iacob Giurgiu curat. . .	2.—	
Ilie Călușeriu cant. . .	2.—	
George Radu . . .	1.—	
Ilie Mazere . . .	1.—	
Florica Mazere . . .	1.—	
Ioan Giurgiu a vęd. . .	1.—	
Simion Nicoră inv. . .	1.50	
Teodor Tulai . . .	1.50	
Simeon Barta . . .	1.—	
Mihailă Mărginean . . .	1.—	
George Popa . . .	1.—	
George Moldovan . . .	1.—	
Mihailă Giurgiu l. Nic. . .	1.—	
Petru Hidișan sen. . .	1.—	
Ioan Nemeș . . .	1.—	
Nicolae Martin . . .	1.—	
Mitru Stanciū . . .	1.—	
Nuțu Mazere . . .	1.—	
Ștefan Barta . . .	1.—	
George Reteșan . . .	1.—	
Teodor Petricăș . . .	1.—	
Ștefan Popa . . .	1.—	
Ioan Fetiță l. Sim. . .	1.—	
Gavrilă Nemeș . . .	1.—	
Ilie Tulai pęcur. . .	1.—	
Simeon Giurgiu l. G. . .	1.—	
Gavrilă Radu . . .	1.—	
Ilie Marcu . . .	1.—	
Gavrilă Boariu . . .	1.—	
Niculae Călușeriū . . .	1.—	
Ilie Giurgiu . . .	1.—	
Constan. Giurgiu iun. . .	1.—	
Mihailă Călușeriū . . .	1.—	
Chifor Dic . . .	1.—	
Ștefan Moldovan . . .	1.—	
Ștefan Popa cicorn. . .	1.—	
Petru Hidișan iun. . .	1.—	
Indreiū Giurgiu . . .	1.—	
Mitru Barta . . .	1.—	
Ioan Petricăș . . .	1.—	
Iosif Marcu . . .	1.—	
Mihailă Tulai l. D. . .	1.—	
Ioan Boariū . . .	1.—	
Ioan Giurgiu l. Nuțu . . .	1.—	
Gavrilă Určan . . .	—50	
Marina Boariū . . .	—50	
Nuțu Onișor . . .	—50	
Gavrilă Moldovan l. N. . .	—50	
Iovu Hudre . . .	—50	
Ioan Hada l. G. . .	—50	
Toma Muntean . . .	—50	
Ambrosie Călușeriū . . .	—50	
Niculae Fetiță . . .	—50	
Mazere Vasilie . . .	—50	
George Hada . . .	—50	
Ilie Boariū . . .	—50	
Ilie Pęcurariū . . .	—50	
Nicolae Șerban . . .	—50	
George Lascău . . .	—50	
Constantiu Tulai . . .	—50	
Flóre Tulai . . .	—50	
Isidor Muntean . . .	—50	
Ilie Giurgiu l. G. . .	—50	
Teodor Boariū l. C. . .	—50	
Mitru Hetea . . .	—50	
Ioan Boariū l. Sim. . .	—50	
Simeon Hetea . . .	—50	
Mihailă Drevariū l. V. . .	—50	
Petru Suciū pęcur. . .	—50	
Petru Dicu l. Mih. . .	—50	
Vasilică Giurgiu . . .	—50	
Ștefan Hidișan . . .	—50	
Gavrilă Barta . . .	—50	
Ștefan Reteșan . . .	—50	
Dosie Fetiță . . .	—50	
Simeon Călușeriū . . .	—50	
Gligor Hada . . .	—50	
Ștefan Barta l. Tom. . .	—50	
Petru Stanciū . . .	—50	
Ioan Cămarășan . . .	—50	
Marian Călușeriū . . .	—50	
Moise Hada sen. . .	—50	

Mihailă Radu . . .	—40	
Ioan Pęcurariū . . .	—31	
Lica Hidișan . . .	—25	
Gligor Călușeriū . . .	—20	
Ioan Mazere sen. . .	—20	
Indreiū Giurgiu . . .	—20	
Ioan Suciū . . .	—29 fl.	100.35
2. Din Ghiriș pe l. Nr 260 dela:		
Gróf Bethlen Bálint fl.	20.—	
Aurel Pop preot . . .	10.—	
Ioan Covrig inv. . .	6.—	
Bis. gr. cat. . .	5.—	
Școla gr. cat. . .	5.—	
Gróf Teleki László . . .	5.—	
A. Bercean căpit. pen. . .	5.—	
Dr. Tomcsik József . . .	1.—	
Dr. Adorján Jenő . . .	1.—	
Kaszó Bandi . . .	1.—	
I. V.	1.—	
Lica Coroiū . . .	1.—	
Rus Gligor . . .	1.—	
Vasilie Pinteia cant. . .	1.—	
Nicolau Nemeș . . .	1.—	
Mihailă Măndruș sen. . .	—50	
Teodor Ienei . . .	—50	
Lazar Popa . . .	—50	
Iacob Moldovan . . .	—50	
Teodor Bělğărădean . . .	—50	
Romul Mărginean . . .	—50	
George Hăiduc . . .	—50	
Mihailă Măndruș l. V. . .	—50	
Ioan Ienei . . .	—50	
Ioan Măcișășan . . .	—50	
Ilie Mitrea iun . . .	—50	
Ilie Domșa . . .	—50	
Iustin Moise . . .	—50	
Lazar Morar . . .	—50	
Vajna Gábor . . .	—50	
Veress Zsigmond . . .	—50	
Gróf Lajos . . .	—50	
Lica Cămpian . . .	—50	
Ioan Hăiduc . . .	—50	
Vasilie Stoica . . .	—40	
Ioan Mitrea . . .	—40	
Lazar Nicolau . . .	—40	
Ioan Moldovan . . .	—30	
Iacob Ienei . . .	—30	
Salamon Farkas . . .	—30	
Ilie Porciță . . .	—20	
Nicolau Crișan . . .	—20	
Ioan Duca . . .	—20	
Nicolau Măndruș . . .	—20	
Nicolau Mocean . . .	—20	
Nicolau Adam . . .	—20	
Ioan Morar sen. . .	—20	
Ioan Laszló l. G. . .	—20	
Ilie Moise . . .	—20	
Nicolau Măndruș l. M. . .	—20	
George Laslo iun . . .	—20	
Ioan Lunean . . .	—20	
Mitru Porciță . . .	—20	
George Laslo sen. . .	—20	
Ioan Tritean . . .	—20	
Nicolau Poreiță . . .	—20	
Nicolau Určan . . .	—20	
Vasilie Cigărean . . .	—20	
Ioan Roman . . .	—20	
Ioan Latiș . . .	—20	
Iosif Deac . . .	—20	
George Moldovan sen. . .	—20	
Nicolau Adam l. Gl. . .	—20	
Ioan Măcișășan sen. . .	—20	
George Latiș . . .	—20	
Georgiu Moldovan . . .	—20	
Ioan Cămpian . . .	—20	
Vasilie Moldovan . . .	—30	
Georgiu Sěrbu . . .	—50 a.	81.80
3. Din Decea pe l. Nr 265 dela:		
Din cassa bis. . . fl.	5.—	
Ioan Pop preot . . .	2.—	
Maria Pop n. Nan . . .	1.—	
Iacob Ștef . . .	2.—	
Veronica Ștef n. Pop . . .	1.—	
Ioan Pastor l. Chif. . .	1.—	
Gavrilă Iancu . . .	—50	
Dochița Iancu . . .	—50	
Vasilie Oltean . . .	—40	
Teodor Oltean . . .	—40	
Anisia Oltean . . .	—40	
Alexan. Tabără și soț. . .	—60	
Vasilie Sălăgian . . .	—50	
Dionisiu Popa . . .	—50	

Maria Sălăgian l. San. „	—50	
Constantin Popa . . . „	—50	
Georgiu Suciū . . . „	—50	
Iacob Pastor . . . „	—20	
Petru Foita . . . „	—20 fl.	17.70
4. Din <i>Varfalău</i> și Filia <i>Rachiș</i> pe l. Nr 274 dela:		
Gherasim Măgurean s. fl.	1.—	
Michailă Șerban iun. „	1.—	
Garilă Popa l. Toma „	1.—	
Saveta Șerban . . . „	—50	
Iosif Moldovan sen. „	—50	
Pavel Moldovan . . . „	—30	
Ioan Deac . . . . . „	—30	
Ioan Astăluș . . . . . „	—30	
Ioan Iacob . . . . . „	—30	
Ioachim Oprea . . . . . „	—20	
Gavrilă Moldovan . . . . . „	—20	
Ioan Moldovan sen. „	—20	
Victoria Huruban . . . . . „	—20	
Maria Șimonca . . . . . „	—20	
Iosif Măgurean . . . . . „	—20	
Oprea Marie . . . . . „	—20	
Lina Sas . . . . . „	—20	
Ioan Nechită . . . . . „	—20	
Tănăsie Moldovan . . . . . „	—20	
Fekete Aron . . . . . „	—20	
Nicolau Moldovan . . . . . „	—20	
Veronica Oprea . . . . . „	—20	
Teodor Pop . . . . . „	—10	
Popa Ioănesă l. T. „	—10	
Alexandru Gîrbovan „	—10	
Ioan Moldovan iun. „	—10	
Tănăsie Măgurean „	—10	
Baciū Marișcă . . . . . „	—10	
Baciū Tănăsie . . . . . „	—10	
Anica Măgurean . . . . . „	—10	
Oprea Gligoreasă . . . . . „	—10	
Vasilie Sas . . . . . „	—10	
Iosif Bereș . . . . . „	—06	
Anica Sas . . . . . „	—10	
Elena Sas . . . . . „	—10	
Alexandru Truțu . . . . . „	—05	
Popa Gavrilă l. C. „	—10	
Ioan Oprea . . . . . „	—20	
Alexandru Șerban . . . . . „	—10	
Copil Sofia . . . . . „	1.50	
G Măgurean iun. „	1.—	
Nicolau Genoie . . . . . „	—30	
Mihailă Pop . . . . . „	—30	
Iuliana Dumitrescu . . . . . „	—20	
Gavrilă Voda . . . . . „	—20	
Maria Măgurean . . . . . „	—10	
Ioan Făgărășan . . . . . „	—10	
Lazar Bucur . . . . . „	—10	
Anica Balcu . . . . . „	—10	
Gavrilă Bucur . . . . . „	—10	
Vasilie Truț . . . . . „	—08	
Ioan Micu . . . . . „	—06	
Iuliū Măgurean . . . . . „	—05	
Ana Mureșan . . . . . „	—20	
George Mureșan . . . . . „	—20	
Eremie Moldovan . . . . . „	—10	
Ioan Bereș . . . . . „	—30	
Mihailă Geana . . . . . „	—50	
Romul Șandru . . . . . „	1.— fl.	16.—
5. Din <i>Măhaciū</i> pe l. Nr 272 dela:		
Gavrilă Tătar preot „	1.—	
Földvári Iózsef . . . . . „	1.—	
Földvári Iózsefné . . . . . „	—50	
Ernesta Tarka . . . . . „	—20	
Simon Aron . . . . . „	—50	
Teodor C. Osvada . . . . . „	—50	
Constantin Pop . . . . . „	—50	
Amos Tarca . . . . . „	—50	
Ilie Parduț . . . . . „	—20	
Marișca Parduț . . . . . „	—10	
Susana Parduț . . . . . „	—10	
Popa Teodor . . . . . „	—50	
Ioan Pop Inv. . . . . „	1.—	
Simion Pop . . . . . „	—20	
Maria Tătar . . . . . „	—20	
Veronica Pop . . . . . „	—10	
Vasilica Gărduș . . . . . „	—10	
Dela alți poporenți . . . . . „	2.40	
Din cassa bis. . . . . „	5.—	
Susman Vasilica l. Obr. „	—20	
Popa Moise . . . . . „	—20	
Véd. Maria Ghirișan „	—10	
Popa Ilarie l. Iac. „	—20	
Bogătean Șofron . . . . . „	—11	

Parduț Todor l. C. . . . . „	—20	
Moga Sandu . . . . . „	—10 fl.	15.71
6. Din <i>Ciușudul inf.</i> pe l. Nr 270 dela:		
Georgiū Boeriū preot. fl.	4.—	
Tat George . . . . . „	—30	
Chirilă Vasilie . . . . . „	—10	
Popa Augustin . . . . . „	—50	
Lethian George . . . . . „	—20	
Emiliū Paul . . . . . „	1.—	
Paul Todor . . . . . „	—20	
Ilea Augustin . . . . . „	—50	
Popa Ilie . . . . . „	—05	
Mărginean Vasilie . . . . . „	—10	
Giurgiū Vasilie . . . . . „	—10	
Giurgiū Ioan . . . . . „	—10	
Calin Ștefan . . . . . „	—10	
Picoș Gavrilă . . . . . „	—10	
Tat Nicolae l. Art. „	—10	
Mărginean Ileană . . . . . „	—10	
Mircea Mihailă . . . . . „	—10	
Popa Ieronim . . . . . „	—30	
Nicolae Tătar . . . . . „	—40	
Paul Filonū jude . . . . . „	2.—	
Ioan Vlas Inv. . . . . „	—10	
Iuliu Ilia cl. abs. „	2.— fl.	12.45
7. Din <i>Inoc</i> pe l. Nr 265 dela:		
Demetriū Corneli par. fl.	3.—	
Teodor Vereșmorteau „	1.—	
Tănăsie Cacovean „	1.—	
Ioan Hardu . . . . . „	1.—	
Ioan Cacovean . . . . . „	—20	
Simeon Argius . . . . . „	—10	
Vasiliū Ilea . . . . . „	—50	
Vasiliū Ciurgariū . . . . . „	—50	
Ioan Argius . . . . . „	—10	
Bis. gr. cat. . . . . „	5.— fl.	12.40
8. Din <i>Dumbrău</i> pe l. Nr 266:		
Dala popor . . . . . fl.	4.80	
Din Cassa bis. . . . . „	1.20 fl.	6.—
9. Din <i>Ormeniș</i> pe l. Nr 275 dela:		
Ioan Pop preot . . . . . fl.	1.—	
Dela biserică . . . . . „	1.— fl.	2.—
10. Din <i>Ciușudul de sus</i> pe l. Nr 269 dela:		
Ioan Ilia . . . . . fl.	1.—	
Ioan Cacovean . . . . . „	—50	
Ilarie Cacovean . . . . . „	—10	
Nicolae Crișan . . . . . „	—10 fl.	1.70
<i>George David</i> a colectat din comuna Pețelca pe l. Nr 213 dela:		
Georgiū David . . . . . fl.	1.—	
Atanasie Ciortea . . . . . „	—50	
Iosif Domșa a Par. „	—50	
Tanasie Domșa . . . . . „	1.—	
Iosif Domșa . . . . . „	—30	
Iacob Ciortea . . . . . „	—55	
Ilisie Ciortea . . . . . „	—20	
Șofron Têrtu . . . . . „	—20	
Iosif Ciortea . . . . . „	—50	
Iuliū Domșa invet. „	2.—	
Augustin Ciortea . . . . . „	1.—	
Simion Domșa . . . . . „	—50	
Georgiū Sekeli . . . . . „	—40	
Teodor Domșa a l. N. „	—30	
Partenie Domșa . . . . . „	—50	
Iosif Ciortea . . . . . „	—10	
Teodor Ciortea . . . . . „	—30	
George Tirtu . . . . . „	—50	
Ioan Popa . . . . . „	—50	
Teodor Tirtu . . . . . „	—40	
Samson Tirtu . . . . . „	1.—	
Militon Domșa . . . . . „	—60	
Ioan Domșa . . . . . „	—50	
Tanasie Ciortea l. P. „	—10	
Ioan David l. l. . . . . „	—10	
Ioan David l. T. . . . . „	—20	
Teodor Ciortea l. P. „	—30	
Iacob Ciortea l. B. „	—28	
Domnica Domșa . . . . . „	—50	
Ioan Filip . . . . . „	—20	
Vasilie Chiorean . . . . . „	—20	
Ioan Ciortea l. T. „	—20	
Ioan German . . . . . „	—10	
Georgie Popa . . . . . „	—05	
Ioan Breazu . . . . . „	—20	
Teodor Filip . . . . . „	—20	
Isidor Oțel . . . . . „	—50	
George Marian . . . . . „	—10	
Simion Sima . . . . . „	—10	

Aron Roman . . . . . „	—10	
Mihailă Racea . . . . . „	—10	
Petru Dobirta . . . . . „	—30	
Ariton Ciortea . . . . . „	—20	
Teodor Ciortea l. G. „	—20	
Anica Ciortea . . . . . „	—20	
Onu Domșa . . . . . „	—30	
Iacob Ciortea . . . . . „	—18	
Damian Domșa . . . . . „	—16	
Simion Domșa l. P. „	—18	
Tanasie Popa . . . . . „	—18	
Domnica Ciortea . . . . . „	—18	
George Rusu . . . . . „	—18	
Silvestru Vlas . . . . . „	—18	
Ioan Crișan . . . . . „	—10	
Vasilie Ciortea . . . . . „	—09	
Tanasie Domșa l. L. „	—18	
Augustin Tuluș . . . . . „	—09	
Marta . . . . . „	—03	
Demetriū Popa . . . . . „	—18	
Ioan Tatar . . . . . „	—10	
Iosif Popa . . . . . „	—09	
Militon Popa . . . . . „	—18	
Ioan Popa . . . . . „	—15	
Constantin Duma . . . . . „	—09	
Tanasie Tirtu . . . . . „	—28	
Teodor Ciortea l. B. „	—28	
Teodor Serb . . . . . „	—28	
Samson Marian . . . . . „	—28	
Teodor Domșa . . . . . „	—28	
Iacob Ciortea l. L. „	—55	
Georgie Ciortea l. E. „	—28	
George Tirtu a Firi „	—55	
Mirion Filip . . . . . „	—28	
Traian Domșa . . . . . „	—28	
Vasilie Sima . . . . . „	—28	
Dumitru Giurgiū . . . . . „	—28	
Laurean Birsan . . . . . „	—28	
Simion Birsan . . . . . „	—28	
Ioan Domșa l. Nitu „	—28	
Militon Domșa a F. „	—20	
George Domșa a lui Nistor, Ștefan Mau, Dămian Ciortea, Vasile David, George Domșa lui Ion, Ioan Domșa lui Iacob, George Domșa lui Iacob, Teodor Florea, Sofia Ciortea, Iacob Ciortea lui George, Simion David, Iacob Breazu, Teodor Tirtu, Teodor Ciortea lui Nicolae, Vasilie Butorean, Ioan Davidă lui Alexandru „	2.75 fl.	28.29
<i>Simion Mărincaș</i> adm. par. în Bogdana a colectat pre l. Nr 257 dela:		
Simeon Mărincaș preot fl.	10.—	
I. Mărincaș preot def. „	2.—	
Ana Mărincaș . . . . . „	1.50	
Anica Mărincaș . . . . . „	1.—	
Laurențiu Curea stud. „	2.—	
Gavril Labo docente „	1.40	
Ana Labo . . . . . „	1.—	
Veronica Lobo . . . . . „	1.—	
Ioan Lobo stud. . . . . „	1.—	
Maria Lobo . . . . . „	—50	
Tobia Roseman . . . . . „	3.—	
Cassa bisericel . . . . . „	10.—	
Cassa școlel . . . . . „	5.—	
Cassa comunala . . . . . „	4.—	
Iosif Bănuț . . . . . „	—55	
Leonte Bănuț . . . . . „	—30	
Marcu Bănuț . . . . . „	—40	
Teodor Bănuț . . . . . „	—60	
Simion Bănuț . . . . . „	—40	
Crăciun Bănuț . . . . . „	1.—	
Gavrilă Bănuț . . . . . „	1.10	
Teodor Bănuț . . . . . „	1.—	
Zah. Bănuț . . . . . „	1.—	
Gligor Bănuț . . . . . „	—40	
Zaharică Bănuț . . . . . „	—50	
Iacob Bănuț . . . . . „	—30	
Ioan Bănuț . . . . . „	—30	
Tolica Bănuț . . . . . „	—30	
Ioan Bănuț . . . . . „	—70	
Lica Bănuț . . . . . „	—40	
(Se continuă.)		
		Suma fl. 12353.88